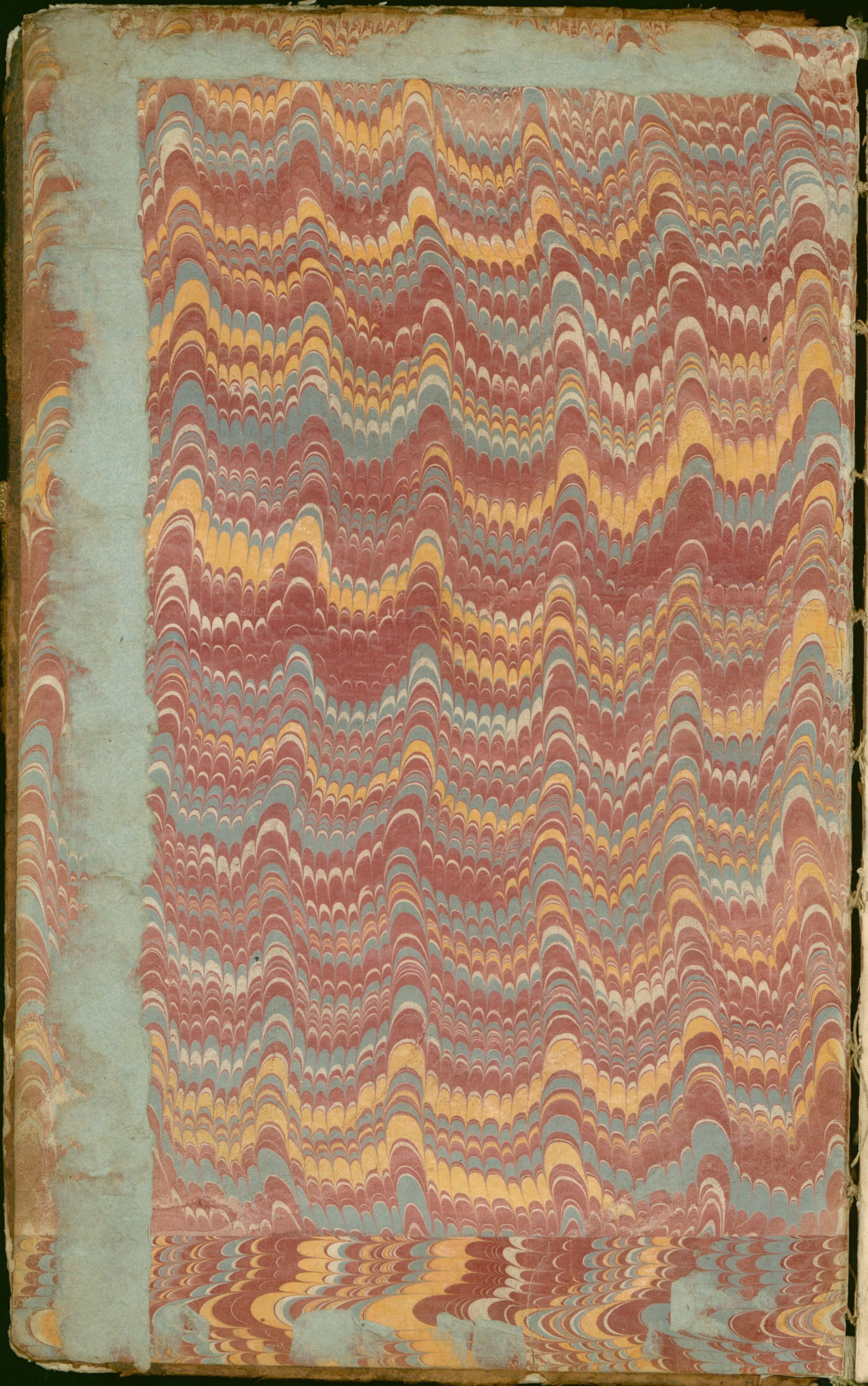


Vc  
5180





Cont. 81 No. 50.

63



JOHANNES GEORGIUS

DUCIS SAXONIAE ELECTORIS

CAESARIS AUSTRIACI ARCHIDUCIS

STYRIAE ET CARINTHIAE

PRINCIPIS SACCARUM

ET SILESTIAE

PRINCIPIS PALATINUS

RAVENNENSIS

ET

PRINCIPIS

VERONENSIS

ET

PRINCIPIS

TRIVIGIANI

ET

PRINCIPIS

UDENSI

ET

PRINCIPIS

VERONENSIS

ET

PRINCIPIS

1. 504.

STATUA FORTITUDINIS  
 JULIO-CAESAREANAE  
 IN  
 TEMPLO CLEMENTIAE  
 ERECTA, ET  
 AUGUSTISSIMIS HONORIBUS NATALITIIS  
 AC FELICITATI GLORIOSISSIMAE,  
 SERENISSIMI AC POTENSIS SIMI PRINCIPIS AC DOMINI,  
 DOMINI  
**JOHANNIS GEORGII III.**  
 DUCIS SAXONIAE, JULIACI, CLIVIAE ET MON-  
 TIUM, S. R. IMP. ARCHIMARESCHALLI ET ELECTORIS,  
 LANDGRAFII THURINGIAE, MARCGRAFII MISNIAE, ET UTRILISQVE  
 LUSATIAE, BURGGRAFII MAGDEBURGI, COMITIS PRINCIP. DIGNIT. HENNEBERGAE, CO-  
 MITIS MARCAE, RAVENSBERGAE ET BARBY, DOMINI RAVENSTEINI. ETC. ETC.  
 BINIS ORATIONIBUS SOLENNIBUS,  
 IN INCLUTAE LEUCOREAE AUDITORIO MAJORI  
 ET PANEGYRI PUBLICA  
 HUMILIMO ANIMI DEVOTISSIMI CULTU  
 CONSECRATA,



A  
 POTENTISSIMI SAXONIAE ELECTORIS  
 SERVIS HUMILIMIS  
**CHRISTOPHORO FRIDERICO, & GOTTLOBIO CHRISTIANO**  
 FRATRIBUS GERMANIS, VICEDOMINIS AB ECCSTAED,  
 DIRIGENTE EPHORO,  
 M. F. CALENO.



An Vor-Höchstermeldte Ihre  
Chur-Fürstliche Durchlauchtigkeit /  
r. r.  
Unsere Gnädigsten Herrn /

Unterthänigste Zuschrift :

**G**laube / daß sich Klee zu Deinem Lorber leget /  
Der zwar / gleich diesem / auch von Deinem Lobe grünt /  
Und als ein Neben-Schmuck zum Sieges-Kranke dient /  
Den Dein Churfürstlich Haupt mit Höchsten  
Ruhme träget /  
Seit Dein Gerechtes Schwert des Achmeths Macht erleget /  
Daß Er sich nach der Zeit so viel nicht mehr erkühnt /  
Und wünschet / daß er längst bey Sachsen aufgeführt /  
Als welches ihm den erst- und schwehrsten Fall erregt /  
Auff dessen einen Sieg iedweder sich gegründet /  
Der bisanher erfolgt und künfftig folgen kan.  
Wie aber Deine MAEHT mit GÜTE sich verbindet /  
So wird auch beyden hier ein Opffer-Dienst gethan.  
Blick es / O JOSUA / mit Gnaden-Strahlen an /  
Daß unser Kleeblatt auch Dein Sonnen-Licht empfindet !  
Iw. Churfl. Durchl.

Wittenberg / am 12. des Herbst-Monats / welches der höchst-  
erfreuliche Gedächtnis-Tag / Dero vor drey Jahren bey  
Wien glücklichst wieder den Türcken erhaltenen ruhmwändig-  
sten Victorie / die Gott mit vielen folgenden / wie bisanhero /  
ferner bestätigen wolle ! J. J. E. 1686.

Unterthänigst gehorsamste /  
die  
Urheber.



RECTOR  
ACADEMIÆ WITTEBERGENSIS,  
**THEODORUS DASSOVIUS,**  
POESEOS PROFESSOR PUBLICUS OR-  
DINAR. ET LL. OO. EXTRAORD.

CIVIBUS ACADEMICIS

S. P. D.

**D**Er multa retrò secula eun-  
dum, & ad *Cæsaris Justiniani* tempora  
respicendum foret, si VICEDOMI-  
NORUM appellatio cum antiquissima  
origine hîc indagari altiùs deberet. Ju-  
re canonum, auctoritate Pontificiâ statutorum, VI-  
CEDOMINI Ecclesiæ PATRONI fundatoresqve  
salutantur. Seculis labentibus invaluit, ut, cùm Ro-  
mano Præfuli asfidere tenerentur ordinarii Episcopi,  
habere possent VICEDOMINOS, Ecclesiam ipso-  
rum loco moderantes. *M. Aurelius Casiodorus* tamen  
autor est in Variis, *Theodorici* tempore Regiis dome-  
sticis Comitibus adjunctos VICEDOMINOS fuisse,  
cum imperio sat gravi. Legimus apud *Hincmarum*,  
defensoribus Ecclesiæ ac Advocatis VICEDOMI-  
NOS associari, ut sine querela Pontificibus obsequium  
exhiberetur. Quando in Germaniæ has oras, & Sa-  
xonix inprimis, VICEDOMINORUM dignitas illa-  
ta sit, ipsa temporis longinqvitas in dubio ponit. Officii  
autem primùm Nomen in sangvinem deinde ac Fami-  
lias illustriores transiisse, à præcipua Nobilitate incly-  
tum splendorem adeptum, pluribus ac luculentis nosci-  
tur indiciis. Multa oppidò effluxere secula, cùm Sa-  
xonix his terris atqve Ducibus insignes militaresqve  
operas probarunt suas Varii Heroes à *Vicedominis* co-  
gnominati. Gloriæ ac meritorum indies majora cepit  
incrementa Domus eminens, in id incumbens strenuè,  
ut pietatis sapienciæqve studia cum armis copularet.

A

Lon-

Longius enumeratu opus, & à nostro alienum instituto videretur, seriem pertexere Heroum togâ pariter ac sago celeberrimorum, qui & florent hodieqve, & hoc ævo claruerunt maximè. Sufficiet in præsens ad avitas laudes plenis famæ virtutumqve passibus contendere PARENTIS MAGNI & qui ipse hodie Vice-Domini per Lusatiam Superiorem nec non Consiliarii Electoralis officio immortalis cum laude fungitur, CHRISTOPHORI VICEDOMINI AB ECSTAED, Dynastæ in Jahmen, Durrbach, Eßelberg, Colmen & Neuhoff, Generosos Filios, DN. CHRISTOPHORUM FRIDERICUM, & DN. GOTTLLOB CHRISTIANUM, Germanos Fratres, Academiæ nostratis Decora. Uterqve hodiè conscendet cathedram civilem, & peractis ritè pomeridianis sacris, in Auditorio majore Serenissimi ac Potentissimi SAX. ELECTORIS, Domini Nutritiique nostri Clementissimi, Heroicas virtutes pari & ingenio & obsequio delineare annitetur. Quâ in re subituri partes cum piissimorum sunt clientum, tum egregiorum Universitatis Civium. Ac major natu quidem FORTITUDINEM Augusti PRINCIPIS expendet, statuetqve monumentum, non marmoribus, metallis, cedris, temporum obnoxiiis edacitati, sed æternitati animorum & memoriæ posteritatis commendandum. Meritus profectò PATER PATRIÆ ab Heroicâ virtute id elogii est, tot generosis, & ad maxima Imperii Germanici momenta referendis actionibus. Præsentissimo discrimini pro Germaniæ securitate, quâ interfluente Rheno limitatur hodiè à Galliis, tutandâ se objecit. Cum ante ipsum hoc triennium ducenta barbarorum millia (exceptis adhuc alibi relictis passim, per Pannonias in supplementum distributis, ex Europâ, Asia, & Africa colligeret, moenibus Viennæ ostentaret, cor & Palladium Cæsaris Optimi arctissimâ obsidione cingeret Purpuratorum inter Thracas cum imperio supremo administer princeps, quem *Vesirium* prægrandem sui nominant, SA-



SAXONIÆ Magnanimus Dux, JOH. GEORGIUS III. auxiliatorum primus venit, vidit, vicit cum exercitu, virtute potius, quam numero prolixiori fretus, primus, inquam, ab audentia, qui in castris Muhammedanorum munitissimis victricia defixit signa, inter ordines sinistrae alae ductor volitans, non rediturus ante, quam vidisset superatum & vertentem terga hostem. Græciæ Peloponnesus nunc per orbem universum publicat, quid causæ fuerit, cur inter nives medias, interque frigora tantoperè accenderetur cura PRINCIPIS Divini, pro salute Christiani nominis: cum Venetorum Serenissimâ Republica dum miscuit consilia secreta ipsemet, & militare foedus pepigit. Infelix *Buda, Budæ*, opus, sanguine fraterno impiatum crudelissimo ab *Attila*, huc usque, inter aliorum alias, experta vires Saxonum ac legiones oppugnantes est. Vix à se ipso impetrare potuit, quin proficisceretur iterum, ALBERTI SAXONIS (quem MAXIMILIANO I. imperante *Hectorem Teutonicum*, & *Dexteram Imperii* Summatas nominabant) æmulus ex asse hæres, Heros noster, & exemplo suo animaret militem. Alter VICEDOMINUS id dabit operam, ut dignum pariter Famâ & Fortitudine Augusta Mnemosynon erigat, Templum CLEMENTIÆ. Depinget enim imaginem serenâ fronte, gratioso lumine, benigniore lingvâ, animoque *Hectorem* in PATRIÆ PARENTE; quamque nihil comitas severitati, gravitati bonitas, humanitasque Majestati deroget, firmis evincet argumentis. Neuter non rem agat strenuè, illustraturus laudes Inclyti, Magnanimique PRINCIPIS, oratione disertissimâ, nec non compositissimâ: hæc tamen lege, ne in Patrum reliquorumque Auditorum patientiam prolixitate ambo peccent, temperare malunt sibi, non ultra horæ spacium, exceptis Musicis concentibus, dicturi. Vestrum erit CIVES ACADEMICI, solenniorem hanc Panegyricum, HONORIBUS SAXONICIS Augustisque; NATALIBUS sacram, frequentissimo confluxu exornare. Sic namque fiet, ut & pietatis simul, & officiorum debita laudabili exemplo paratissime solvatis. P.P. Dominica VIII. post TRINIT. Anno Salutis reparatæ cl. lxxc. XXCVI.

ARIA

Zur Music vor dem Actu:

I.

**D**urchlauchtigst = Theures  
Landes = Haupt /

Du Krohn' und Zierde Grosser Helden /  
Im Fall den Musen auch erlaubt /  
Dein unvergleichlich Lob zu melden /  
So laß jetzt auff Parnassens Spitzen  
Dein Helden-Bild / als Sonne blißen.

II.

Daß deiner Jugend himmlisch Licht  
Zu schuldigster Verehrung schauen /  
Und zu Bezeugung tieffster Pflicht  
Dir einen Ehren = Tempel bauen /  
Darein jedweder seine Bitte  
Und Wunsch für Dich / als Wehrauch schütte!

III.

Dein Licht / das Feinde brennt und blendt /  
Kann unsern Musen Schatten geben /  
Dein Schwert / das keine Scheide kennt /  
Nimm jenen und schütz uns das Leben :  
Der Himmel füllt dein Groß Gemüthe  
Mit gleicher Tapferkeit und Güthe.

IV.

Drum gönn uns diese Lust und Ruh  
Daß wir der Kauten Armuth schmecken  
Und schreiben dir die Wohlfahrt zu /  
Die Ihre Wirkungen erwecken /  
Wenn Sie mit Hülf' und Rettung laben  
Was Circe und Pabst vergiffet haben.

V.

Seß grün' auch hier das Lorber = Reiß  
Das Dein gerechtes Schwert gebrochen /  
Als Du auf Göttliches Geheiß  
Der Donau Schmach zu erst gerochen /  
Daß nun an andern Sieges = Kränzen  
Noch immer Deine Blumen glänzen.

VI.

Bist unsre Farb' und Hand zu matt  
Dergleichen Zierden fürzumahlen /  
So findet doch der Wille statt  
Und hebet sich durch Deine Strahlen /  
Ins künfftige von höhern Dingen  
Ein schuldigst Opfer DIX zu bringen.

95 ( 0 ) 50



CHRISTO FAVENTE!

ORATIO PRIOR.

Sistens Statuam Fortitudinis Ju-  
lio-Cæsareanæ & huic consimilis  
SAXONICAE ELECTORALIS,  
JOH. GEORGII III.

ETC. ETC.

RECTOR MAGNIFICE,  
PATRES ACADEMIÆ CONSCRIPTI,

*Viri Magnifici, Summè-Reverendi, Consultissimi,  
Experientissimi, Excellentissimi, Nobilissimi, Amplis-  
simi, Clarissimi, Dnn. Patroni, Praeceptores & Fautores,  
omni officiorum genere colendi:*

*Tuque,*

*Lectissima Commilitum foavisimorum Corona.*

**R**imus post menstruum  
dies hic labitur, quum auspiciousimo,  
quod Saxonia imprimis universa lætetur,  
sydere illuxit OCTAVA CALEN-  
DAS JULII, Dies illa lætabilis, quæ &  
NOMINIS ELECTORALIS splendore corusca,  
& celebrati quatrinduo antè NATALIS EJUSDEM  
radios suis velut admiscens, tantò solidioris gaudii præ-  
buit argumentum. Cujus publicè testandi ut sua cuique  
pietas facilè causam, semperque suggerit; ita ferò etiam  
cultui, modò ferius sit ac devotus, suum esse locum ac  
favorem, nemo dubitat. Equidem, quantà olim reli-  
gio.

B

gione Græci pariter ac Romani diem eum, quo in lucem editi essent Imperatores & Principes, coluerint, quamque festum ac solenne id omne tempus habuerint, nemo tam hospes eorum in Historiâ est, quin cognitum pridem habeat. Apud Romanos certè tantus erat moris istius honos, ut in legem ac jus deinceps abierit, & Dione ac Tacito referentibus, vel solo hoc nomine Consules abdicaverit Caligula, quòd Natali suo celebritatem & diem festum non indixissent. Triumviri quoque sub Cæsare Octaviano coegerunt omnes, ut Julii Cæsaris Natalem laureati ac hilares celebrarent. Eò etiam sancitò, ut qui id neglexissent, execrationibus Jovis haberentur obnoxii: sique Senator aut filius Senatoris in eo deliquisset, is multam decies sestertium numeraret. Ceterum neque intra unius alteriusve diei solennitatem ista substitit religio; quin ad *menstruum* plerumque & ulterius protensa spatium, tantò uberiores affectus prolixitatem prodidit, ac propriò solenniorem se habere Principum & illustrium Virorum Natalem docuit. De Mecænatis olim sui Natali Lyricorum Princeps:

*Jure solennis mihi, sanctiorq;  
 Penè Natali proprio, quòd ex hâc  
 Luce Mecænas meus affluentes  
 Ordinât annos.*

Quem in modum Censorinus etiam Q. Cerealis natalem celebrans: *Quum singuli homines, inquit, suos tantummodò proprios colant Natales, ego tamen duplici quotannis officio huic religioni astringor. Nam quum ex Te Cerealem appellat) tuâq; amicitia honorem, dignitatem, decus atque præsidium, cuncta deniq; vitæ præmia recipiam, nefas arbitror, si diem tuum, qui Te mihi in hanc lucem edidit, meo illo proprio negligentius celebravero. Ille enim mihi vitam, hic fructum vitæ atque ornamentum peperit. Quid nos? qui, quod illi amicitiae sinceroque amoris tribuerunt, meritis Optimi Principis, ELECTORIS CLEMENTISSIMI debemus? quippe cujus*  
 NA-

NATALIS id nobis beneficii præstat, ut suum quis-  
 que Natalem feliciter ac tranquillè transigere possit.  
 Imprimis verò me, Fratremq; sanctior obstringit Reli-  
 gio, Nataliqve Principis peculiare quoddam Pietatis of-  
 ficiū deposcit; quorum non solùm Majores atqve Pa-  
 rentes, sed omnis adeò *Vicedominorum* familia PRINCI-  
 PALI SAXONICÆ DOMUS Gratiā nunquam non  
 fota fuerit & adjuta. Quare id nobis potissimū in-  
 cumbere semper putavimus, tanto ut favori nostra re-  
 sponderet obsequii fides, humillimæqve devotionis, quā  
 posset occasione, pignus daret & argumentum. Quò mi-  
 nùs miraturum quēquam Vestrū credo, A. H. cur nos  
 potissimū has gratulandi publicè partes, quā quidem  
 decet, modestiā & humilitate, nobis sumserimus, im-  
 pares utiqve negotio, & qui neque ætate, neque  
 ingenio, neque dicendi peritiā cum aliis ex ordine  
 nostro simus comparandi. Ut autem sanctius at-  
 que perennius Diei hujus auspiciatissimi nostræqve de-  
 votionis humillimæ extet monumentum, utqve  
 meæ simul tenuitati atqve in dicendo infantia re-  
 ctiùs consulam, quæ in percensendis, ne dicam cele-  
 brandis universis, cum Optimo PRINCIPE concessis  
 nobis divinitus beneficiis, (quorum hoc tempore impri-  
 mis gratam recolere memoriam Pietatis interest) jeju-  
 niùs longè ac infeliciùs esset versatura, misis jam ac se-  
 positis ceteris omnibus, id unum saltem, quā potero  
 brevitate persequar, ut *quantum* FORTITUDINI  
 PRINCIPIS AUGUSTISSIMI *debeamus*, quam-  
 quæ hæc ipsa Virtus excelsissima reliquas inter Principa-  
 les Ipsius dotes, velut inter ignes Luna minores emicet,  
 oculis vestris animisq; evidentiùs paulò exponam; Id-  
 quæ quùm alias plures ac luculentas ob causas, quas su-  
 spicari cuivis in proclivi erit, tum antiquitatis etiam  
 causâ, quæ hanc ipsam octavam Calendas Jul. *Forti For-*  
*tunæ* olim sacram habuit, & Sacra insuper Martialia idib9  
 Mensis hujus celebravit, uti ex *Varrone*, *Ovidio* aliisque  
 docuit sagacissimus antiquitatis scrutator, *Rosinus*.  
 B 2 Quid?

Quid? quod & fortissimi facile Herois, Julii Cæsaris  
Natalis, quartò Idus Julii olim celebratus proximè  
JOHANNEUM HUNC NOSTRUM con-  
tingat; Alexandrum quoque re & nomine Magnum  
sexto mensis hujus natum, *Plutarchus* & *Ælianus* pro-  
diderunt memoriæ. Quare & Veterum ego secutus  
morem & institutum, qui Principum honoribus die Na-  
tali Statuas consecrabant & simulacra, sanctè deinceps  
ac religiosè etiam post fata ipsorum colenda, ipse pari-  
ter Fortitudinis elegantissimam speciem in *Potentissi-  
mi ELECTORIS Nostri* imagine ita expressam, non  
Praxitelis quidem aut Phydias scalpello, aut Apellis vel  
Zeuxis penicillo, (quo solo pingi Magnus Alexander vo-  
luit) sed stylo, licet impari ac exili, delineabo. Ut in Ipso  
SUMMI PRINCIPIS EL. vultu augustissimo, graphi-  
cè hinc, proxumè cathedram, depictò, non aliam,  
deinceps quàm Hectoris alicujus aut Achilles, aut, qui  
hos omnes Fortitudine rebusque præclare gestis supe-  
rare creditur, *Julii Cæsaris Imaginem* videre Vobis ac su-  
spicere fitis visuri. Equidem grave me subiisse onus de-  
mum sentio, ac Lipsii recordor, excusantis alicubi de  
militiâ scriptionem, quam ipse non miles edere sustinue-  
rit. Qui tantus tantiqve ingenii Vir quodsi minùs di-  
gnè se traditurum existimavit, quæ suò non comperta u-  
su & exercitio haberet, quâ ratione ego, qui procul omni  
armorum strepitu & pulvere intra Musarum recessus ta-  
citos & literata otia ad hoc ætatis perveni, parem rebus  
Orationem afferre, tantumque verborum pondus, tan-  
tam copiam ciere poterò, quæ negotiorum magnitudi-  
nem æquet, gestisque Max. Principis respondeat? Ve-  
rùm enim verò si laudem dicendo non emeruero, suffe-  
cerit, pietatis & obsequii gloriam obtinuisse, Vestriqve,  
RECTOR MAGNIFICE & A. H. in me favoris,  
ex benevolâ brevissimi temporis attentione, argumen-  
tum exosculari. Quo quidem nomine Vestram omni-  
um bonitatem, studio quàm decet enixissimo rogo  
atque obtestor.

Ut

Ut verò plurima sint oppidò & augustissima, quæ  
ipso vultu Serenissimo prodit ELECTOR OPT. ma-  
gnæ atque excellentissimæ virtutis cujusque simulacra;  
nescio tamen, an Fortitudinis venerandâ imagine, ulla  
in Eo exstantior, aut quæ obtuentium animos oculos-  
que majori luce perfundat. Quin omnes ad eam artus,  
motus, nutusque ita compositos deprehendemus, ut  
Fortissimorum MAJORUM indolem omnem uni Hu-  
jus pectori impressam, unius augustissimo Vultu expres-  
sam haud temerè simus arbitraturi. Ita nimirum Horatii  
verbo, quod veritate suâ toties adduci meretur: Fortes  
creantur fortibus & bonis, nec imbellem Aquilæ gene-  
rant columbam. Neque adeò mirum, cum ipso statim  
sangvine Heroicum ejusmodi Spiritum in Principem  
Nostrum transiisse, quò periculorum quævis ambigua  
tam intrepidus subiit. Infiniti laboris & longi tempo-  
ris negotium foret, in spatiosum Historiæ Saxonicæ cam-  
pū descendere, omniaque illa, quæ Sangvine hęc Heroico  
genita sunt, miracula Fortitudinis atque prodigia, coram si-  
stere. Nā quid de FRIDERICIS, SEVERO, STRENUO & BEL-  
LICO (ut priores taceam) quid de ALBERTO illo verè  
ANIMOSO dicerem, quem ob invictâ armorum virtutem  
& incredibile animi robur quidam TEUTONICUM  
HECTOREM; alii, & miles maximè, ROLANDUM  
ALTERUM; Principes ipsi DEXTRAM IMPERII, Impera-  
tores verò PATREM, *Custodemque Libertatis Publicæ* ap-  
pellatarunt? Quibus laudibus veherem Herculeam ani-  
mi vim invictissimi olim MAURITII, qui rebus præ-  
clarè gestis eam Historiarum materiam orbi erudito de-  
dit, quæ disertissima pridem fatigavit ora, cultissimâ-  
que vicit ingenia? Jam AVI, Beatissimæ memoriæ  
JOHANNIS GEORGII I. tot prælia, tot victorias  
atque triumphos si enumerare sustinerem, annalium o-  
pus texerem, historiarumque nesciis non nisi fabulas  
narrare viderer. Sufficiat igitur dixisse, nunquam à se  
ipso degenerare Saxonicum Sangvinem, sed sui semper  
C simi-

similem Virtutem Heroicam (faxit DEUS ad ultimam usque posteritatem!) propagare. In NOSTRI certè vel primâ ætate generosi istiusmodi emicuerunt igniculi, qui solerti deinceps educatione foti & enutriti eum jam tum ardorem promittebant, cuius nunc vim suspiciunt omnes & venerantur. Quò quum & *Serenissimus* PARENS mirum in modum delectaretur, nihil prius, nihil antiquius habuit, quam ut vario exercitiorum illustrium genere, magis magisque eliceretur, eoque tanquam certaminum graviorum, simulacro quòdam & imagine futuræ Virtuti præludere assuesceret. Nec destituit docentium industriam *Principis* in discendo felicitas, sed tanta alacritate illa omnia imbibit, ut cuiusvis mox spem & gaudium, mox admirationem atque stuporem provocaret. Hinc equitare intra cancellos pro consequendo brabeo, aggrediendo cædendoque feras, victoriosum aliquem imitari bellatorem, & quæ sunt alia hujus generis belli pugnarumque præludia, non alius magis, ne dicam Principum, sed eorum etiam, quos summo studio per totam vitam talibus incumbere juvat, & calluit unquam & exercuit. Itaque etiam dum tenerior *Principis* animus virilibus ausis adfvetus corpus pariter ad patientiam laborum ac tempestatum ipse maturè confirmabat. Unde ominari in proclivi erat, qualem se olim præstiturus esset in serio magis ac severo Reipubl. negotio, & quocunque casu, quem ferre posset necessitas. Neque fefellit fanè augurium, quin, quod præfagiebant tunc omnes, nos experti sumus, & quem illi optabant, nos videmus coram ac veneramur Heroem invictissimum, imò talem qui, quicquid gloriæ fortissimi quique, junctis invicem Virtutibus, habent, solus & summâ quâdam perfectione sibi vindicat. Equidem plurimos bellicæ Virtutis gloriâ insignes comperimus Heroas alios, sed nec multò pauciores, qui aliquam subinde labem isti laudi asper-

se-



serint. Ita intrepido aliquis animo hostes aggressus est, sed suis nimium viribus confusus, neglecto Numinis auxiliò, necessariam Fortitudinis comitem desiderari passus est pietatem. Alius omnia periculorum ambigua in motu subiit, sed quia temporis & Prudentiæ rationem nihil non secutus, cæco impetu proruit, veræ Fortitudinis gloriâ privatus. Vincere alius, sed Victoriâ uti nescit, Neque in omni bellandi genere unus æquè præcipuam laudem invenit. At nostro Principi quanta concordia, quantum concentus omnium hujus generis laudum est? Quandoque bellandi ingruit necessitas, ac pro patriæ salute, pro libertate in armis standum est, animo quidem haudquaquam dejectus hostes repellere parat, Divini tamen Numinis auxilium ardentissimis precibus sibi simul exorans, Pietatem Fortitudini pulcherrimo nexu conjungit. Spartani olim ad bellum ituri non tympanis non lituis, sed solis Poëtæ Tyrtæi versibus animos inflammabant. **NOSTER** sacri Præconis voce ex Bibliis sub cujusvis pugnæ auspiciis hortari suos ac excitare jus sit. Nam uti Platonis Ethnici Christiano prope modum effato: Nemo vir magnus sine afflatu divino unquam existit; ita nec nisi invocato Divino Numine audere magnum aliquid aut perficere licet. Ajaci etiam Ethnico exprobrat ipse Ethnicus Homerus, quod ad pugnam iturus, monitusque de Deorum in partes vocando auxilio, ignavis, responderit, illo opus esse. Secus **NOSTER**, qui ad exemplum Constantini M. in solo Crucis & Lucis Divinæ Signo vincere se posse ratus, symboliac tesserae velut militaris loco illud Davidicum usurpat: **DOMINUS VEXILLUM MEUM!** Der Herr ist mein Panier! Imò pari pietatis sensu devotissimo etiam subditorum corda imbuit, injunctâ subinde, pro exigente rerum necessitate, precum publicarum, jejuniorum item & supplicationum solennium religione.

Atque sic cœlestibus auxiliis succinctus, arma vi-  
tricia feliciter stringit, & obvios quosque hostes con-  
fidentissimâ virtute aggreditur. Neque tamen armis  
magis aut heroico spiritu, quàm prudentibus pugnat  
consiliis. Probè gnarus, verè dici apud *Polybium*:  
*Κοφὸν ἐν ἐλέυμα τὰς πολλὰς χεῖρας νικᾷ*, *Consilium unum*  
*prudens magnam militum manum vincit*. Ea verò si  
unius consilii vis est, quid plura, cumque expertis-summè  
ac celeberrimis Belli Ducibus, quos liberali semper gra-  
tia fovet, communicata & suggesta vicissim consilia va-  
luisse putabimus? GOLZIANA imprimis & FLEM-  
MINGIANA, Belli Fulminum, non temere unquam  
sed nec impune cum JOVE SUI SAXONICO  
irruentium. Quare, si flecti ratione hostis, si devinci-  
ri fœdere salutari, si dolo denique legitimo illudi & de-  
jici molitionum machina possit, abstinet potius armis  
NOSTER, parcit Patriæ, quieti publicæ, militi, hosti-  
bus, nec quod Augustus Imp. disvasit, aureo piscatur ha-  
mo. Ubi a. nullo istorum ad salutem ac securitatem pro-  
ficitur, quâ data causâ legitima, ruit vindice dextrâ, &  
insultantem temere proterviam conculcat. Leoninâ  
utrinque virtute,

*parcere subjectis & debellare superbos*,  
doctus, admirando prorsus exemplo prodit, quantum  
in bello valeant Fortitudo & prudentia, sororio inter  
se vinculo copulata. Scilicet hæc Julianæ olim forti-  
tudinis dos prima pariter numeratur, quod nisi circum-  
spectis probè omnibus, exploratis hostium consiliis,  
itinere, viribus, animo, in arenam haud facilè descen-  
derit, singulas prudentiæ militaris partes non stilo ma-  
gis in suis historiarum libris, quàm factò in expeditioni-  
bus quibuscunque expressurus. Ceterùm quod *Salu-  
stius* dixit: *Postquam consulueris, maturè factò opus est*,  
non alius magis, quàm idem laudatissimus Cæsar & no-  
ster Cæsare major SAXO dictum sibi putârunt. Ale-  
xandri exemplo *μηδὲν ἀναβαλλόμενοι*, nihil quidquam, ut  
Luca-

*Lucanus* reddidit, actum credentes si quid superesset agendum. Neque enim minus paullo momentum bellicis rebus adfert ipsa expediendi velocitas, & imminens cuicunque occasione solertia, quâ vel casu oblata vertantur in consilium, & fortunæ nutui etiam leviori deserviat. Itaque ut primum pietate pectus, prudenti circumspeditione caput, virtuteque ac robore invicto dextram armavit NOSTER, quantâ pedes alacritate movet, quàm copiarum festinationem exemplo urget, vota propè omnium & oculos fidemque antevertens? Tùm verò totos dies in equo discurrere, cohortes circumire ac turmas, adesse ubique, & vel facienda præcipere, vel exigere præcepta, sudoremque principalem miscere pulveri, refectionis ipsi loco est. Tùm nihil à reliquo coetu nisi robore & præstantia differt, titulis, cultu & signis imperator; labore, vigilia ac tolerantia miles, tantò plus virtutis in copiis suis experitur, quantò ipse suâ plus expresit: tantò prouiora obsequia, quantò faciliora dedit ipse auspicia. Hinc enim amoris, alacres, hinc pudoris, segniores tracti vinculis, vel nutus auctoritatem sequuntur, eumque colunt iuvant, tuentur promptissimè Ducem, quem non tantum studia sua laboresque ut exactorem intendere sed tanquam sociam participemque relevare, bellique & hostium & fortunæ & coeli injurias non minus constanti subire animo adverterint. Fuit & hæc quondam Julii (ad cuius prototypum subinde mihi respiciendum est, in effigendo Fortitudinis Saxonicae simulacro) Fuit hæc, inquam, & Julii sagacissima moderatio, ut gravitatem ipsâ comitate tueretur, utraqve Imperatorem & commilitonem subinde miscens, non disciplinâ magis, quàm exemplo suos in officio contineret. Ceterum similis utrinque instituti non dissimilis eventus fuit, non dispar felicitas. Nisi quidem NOSTRI majorem longè & illustriorem, quàm ex ipso armorum & belligerandi hodierno usu, tùm ex amplioribus inde in

D

Remp.

Remp. eamque Christianam commodis jure suo dixerimus. Atque de his quidem, quod de Carthagine *Salustius* ait, tacere quam pauca dicere satius utique jam foret, nisi argumenti, quod ingressus sum, ratio religiosam mihi vel jejunè dicendi necessitatem imponeret, aut si citra ingrati animi notam possent ea non sæpissimè commemorari. Quare recordamini jam ipsi A. H. haud dubiè, quam undecimus ante hunc annus testandæ Virtuti materiam Nostro præbuerit. Ortum nimirum in Belgio belli incendium totam prope modum Germaniam derepente involverat. Antiquæ Germanorum Libertati velut è specula insidiabatur Gallicus nostri temporis Philippus. Id omnibus modis agebat ambitionis plus quam Monarchicæ cæstro percitus Rex, ut non Patriæ solum nostræ, sed vicinis etiam Regnis acerbissimum servitutis jugum, quantum in ipso esset, imponeret, & quidquid huic animi impotentiae obstaret ac destinatum ordinem decentissimam quamvis ratione evertere auderet, si minùs argentò corrumpi ac trahi in partes posset, igne, ferroque subigeretur.

Quid tum NOSTER? Ratus ad se pertinere moti in proximo incendii periculum, laboranti Reip. præsto aderat, omnesque hostilium armorum impetus excipiebat pariter ac propulsabat. Cum exigua sed lectissimam militum manu Saxoniam egressus, eas derepente terras adiit, quibus tum belli moles incumberebat, signisque aliquoties cum hoste collatis, liberam Francorum gentem ignobili jugo, Rheni accolas Gallorum sævitiae, universam denique Germaniam Regis istius impotentiae fortiùs an feliciùs? eripuit. Quò utut maximo & ad omnem ætatem memorabili facinore tamen prælusisse saltem majoribus videtur. Quid enim jam de stupendam illa sive virtute, sive celeritate, sive felicitate dicam, quam ante triennium istud IN LIBERANDA VINDOBONA CÆSAREA non elogium tantum omne, sed ipsam adeò, nisi contuentium, fidem omnem superavit?

vit ? Equidem A. H. non sine hōrrore animum Ve-  
strum subibit unquam memoria discriminis illius post  
hominum memoriam maximi , quod fidelium tunc  
coetui , ab infensissimo Christiani Nominis hoste im-  
minebat. Vasto is sese impetu in Hungariam Germa-  
niamque effuderat, terrorem, rapinas, incendia impunè  
circumferens quocunqve eum effrænis libido & impo-  
tentia furoris agebat. Quæ per omnes sexus, ætates,  
ordines ita grassabatur, ut cum plebe periret no-  
bilitas, cum senectute venerabili juvenus, tenellique  
infantes, nisi qui Muhammedanis imbuendi blasphemis  
ac servitiis mancipandi duriolem morte vitam, tristi be-  
neficio, servarent. Lubrica passim sanguine Christia-  
norum terra, luctuque ferali, planctu atque suspiriis pio-  
rum undiqvaque remugiens, tam tristem stetit rerum  
faciem, qualis, cum conclamata sunt omnia, nocteque  
ac tenebris involuta, vel concipi potest. Jamque  
in Arce Vindobonensi Cæsareâ cor ipsum atque Pal-  
ladium Christiani orbis tam repentino ac atroci incur-  
su infestabant Barbari, tam pertinacibus quatiebant im-  
pulsibus, ut cessura mox furori ignium cædiumque  
videbatur, nisi cœlesti oppidò, & quod eventus quam  
maximè docuit, HEROICO VERE SPIRITU excitatus  
NOSTER cum instructissimo exercitu, benigni ac ve-  
locissimi instar sideris, longinqva itinerû emensus, adful-  
sisset nutanti, cumque fulgore arma, cum armis cædem  
clademq; & cum clade terrorem fugientibus inferens,  
Sociorum quorundâ adjutus ope, properantia Christia-  
norum vota celeriori victoriâ prævertisset. Ut non ve-  
rius olim suâ de velocitate rescripserit *Julius* glorio-  
sum illud: VENI, VIDI, VICI, quam *Noster Princeps*  
id quidem potuerit, qui visò vix hoste multò immaniori,  
correptisque vixdum armis, majori longè impetu ur-  
gebat, fulminabat, sternebat. Primum enim cum suis  
in hostes fuisse, primamque edidisse stragem propa-  
lâm constat, & frustra dissimulant, qui partium stu-

dio abrepti, eam INVICTISSIMI SAXONIS saltem religioni gloriam invident. Vix enim aliquem è sequioris fidei scriptoribus hætenus quidem reperias, qui paricum MALEGONELLO Romano, candore, æternum id decus Saxonibus adferat. *Primum, inqviente, belli impetum fortissimi Saxones exceperere, qui, tanquam pro modo virtutis, fortunæ gradus deberetur, primâ in acie constituti, illatis ultrò acceptisque vulneribus in vestigio quisque suo, famæque superstites cecidere, haud indigni illius imperio PRINCIPIS, à quò gloriosissimè ducebantur.* Ac sanè quò vultu HIC animòq; & quàm imperterrito planè præsentissimis periculis, positâ etiam galeâ & lorica, frontem ac pectus objectârit, quàm per obvias undiqve mortes, per erumpentia cælo terrisque fulmina huc illuc volitans, successerit fessis, laudârit strenuos, retinuerit cedentes, nisi qui oculis usurpârit ipse, vix credat nedum eloqvatur alius. Quid? quod ex ipsis pugnæ fociis atqve arbitris non pauci, periclitanti subinde ELECTORIS vitæ timentibus, inqve stuporem velut actis, riguisse oculos, stetisse comas, vocemqve faucibus hæsisse sibi profiteantur, usqve dum collecto deniqve animo, irruentem subinde ad minus tuta PRINCIPEM ægrè retinuerint, satis grande, ingerentes, momentum victoriæ, si tradat auspicia & formidatum Nomen intentet. Etenim quem domi AUGUSTISSIMARUM MATRIS, UXORIS, SOBOLIS preces, ab expeditionis difficillimæ auspiciis avocare non poterant, neqve nunc eò jam progressum usqve victoriæ tardare adstitum ministrorum vota aut consilia valebant. Itaqve, non nisi cæso, post acerrimum conflictum, profligatoqve hostium agmine, everfis castris, ereptis signis, armis, machinis, omniqve adparatu & opibus, in liberatam spe citius Vindobonam victricia demum signa infert, quiete, quam ipsi reddiderat primum gavilurus. Atq; hic A. H. rectius & mihi quiescendum fortè videtur, quàm ad explicanda, quæ victoriam hanc consecuta universim sunt uti commoda ita tripudiam

dia pergendum. Tot enim utique ac tanta ea sunt, quibus nec Tullianum fortè flumen, nedum nostra sufferit ariditas. Veterum sanè, quæ de rebus in bello præclarè gestis circumferuntur, monumenta multa & illustria minò hodie miramur, ex quo omnè quantæcunque illius gloriæ summam unâ hâc in victoriâ contineri agnoscimus. JULII plures victoriæ, quàm vitæ anni numerantur; sed & occisorum ipsius auspiciis undeciescentena millia hominum, nec cives inter hos pauci numerantur. De ipso victoriarum usu ad Dominium & Principatum ut nihil jam commemorem. NOSTER gloriosissimus victor vix cohortium aliquot jacturâ id præstitit Imperatori, Imperio, Principibus, Germaniæ, & universo, quâ patet, orbi Christiano, quod ad illos omnium victoriarum fructus compositum, vix nominis meritum integrum eis relinquit. Usque adeò non habet ex omni fastorum memoria, quod in consortium laudis immensæ, gloriæque; comparisonem admittat. Nisi fortè in ipsâ Gente suâ Serenissimâ ad ANIMOSUM illum quem supra diximus ALBERTUM hîc iterum respiciat. QVI MAXIMILIANI I. rebus tunc fortè nutantibus tantâ pariter promptitudine adfuit, eâque virtute Imperii dignitatem & nomen Austriacum asseruit, quam nec hostis illaudatam relinqueret, publicè professus, uno absque ALBERTO si fuisset, se mediâ in Germaniâ fuisse castra positurum. Equidem quid nunc de Austriâ ipsaque Germaniâ futurum fuisset, tam inmani Barbarorum impetu non masculè represso, nemo nostrum, credo, est, quin præcipiat animo. QVÒ rectius pariter intelligunt omnes, QUANTUM PRINCIPIS NOSTRI FORTITUDINI DEBEATUR. Expressum id curatius per sâturam videtur, quàm ipse hîc possum, in Moneta illa Svecica A. MDCC LX. CAROLI GUSTAVI REGIS Honoribus dicatâ, quæ singulas Regii Ornatus partes singulo lemmate insignitas exhibet. *Coronæ* addita: MAJESTAS PUBLICA. *Sceptro*: TUTELA CIVIUM. *Orbi*: CURA RELIGIONIS. *Clavi*: VITA IMPERII. *Ensi*: CUSTODIA LEGUM. Certè si AUGUSTISSIMI IMPERATORIS IMPERIIQUE MAJESTATEM publicam pronò humilique vultu suspiciamus, plurimùm ei roboris & ad

E

com-

compescendos magis magisque; Thracas praesidii & ad recuperandam, quod  
vovemus ac ominamur, BUDAM, finesque illos omnes, bonae spei ac fi-  
duciae, unam illam Victoriâ Vindobonensi accessisse, fateamur, necesse  
est. Civium porro omnium salus ac securitas, quomodo vitam veluti spi-  
ritumque inde receperit, publici abunde plausus docuerunt. Doctrinae sa-  
cræ puritatem ne pollueret ultra blasphema hæresis, Fortitudini PRIN-  
CIPIS debemus. Legum & quæ his continetur, morum sanctimo-  
niam ne promiscua temeraret licentia, eidem debemus Fortitudini.

Cui porro delineandæ quò magis ingenii aciem intendo, eò minùs  
sufficere mentem manumque intelligo. Quam de tabulâ denique istâ ad  
Vos converto A. H. enixè rogitans, ut, quod in eâ non assecutus sum  
Principale Decus, sublimitati ac splendori tribuatis, vestroque benignio-  
ri suppleatis iudicio: non commissuri, ut debito ejus honori nostrâ infirmi-  
tate quidquam decedat. Quare, quod superest, impertimini cultu &  
salutatione religiosissimâ egregium istud FORTITUDINIS ELECTO-  
RALIS SIMULACRUM! Osculamini pectus Pietate & Zelo religionis  
æstuans! Reveremini Caput prudentissimè circumspiciens; Frontem ex-  
porrectam & imperterritam: Oculos suam majestatem, & quam minantur  
refractariis, severitate timendos, hostibus terrores, subditis delicias: Ora  
cum fulmine quòdam resoluta: Manus ori compares, & non minori fe-  
licitate quam fortitudine hostium capitibus imminentes: denique Pedes,  
ut adeundo celeres, sic pugnando pertinacissimè instantes! Salve igitur,  
*Josua* nobis alter, ELECTOR MERITISSIME! Ter, & amplius salve, re-  
divive *Gideon*! Chara Deum Suboles, Magnum Patriæ Incrementum!  
QVO TE cultu, quibus gratiis, & quibus denique eas verbis impertiemus,  
cui non fortunas modò, & quidquid sumus ac possidemus, sed hunc, quem  
trahimus, spiritum, si à cœlesti Numine discesserimus, debemus? Alcibia-  
dem accepimus, à devictis olim hostibus Athenas reducem tantò civium  
plausu, tamque exquisito exceptum honore, ut quum sanctius & augustius  
quod offerrent, nihil haberent, ipsos venienti Deos gratulantes obviam  
tulerint: non ut victorem illum, aut victoriæ pacisque assertorem, sed ut  
ipsam Victoriâ cœlitùs demissam intuiti certatim ac venerati.

Nos saniori religione, non TIBI Deos; sed TE DEO offeremus. Devo-  
tis ipsum rogantes precibus, ut TE commune totius Imperii Praesidium  
perpetuò foveat, prosperet ac tueatur! ut Imperio Tuo ac ductu Patriam  
ubique salvam, ubique compotem Libertatis ac tenacem Religionis præstet,  
TEQUE ac TUOS omni bonorum Principalium cumulo adaugeat! Eat  
Fortissimi Principum in Secula celebritas! Siftat se in FILIO ac NEPOTE  
quòvis incluta Virtus, & in QVARTO imprimis JOH. GEORGIO TRES  
PRIORES nobis reddat! Ferat & HUNC quocumque tendit, ipsa Salus, Vo-  
tisque; Ejus præveniat factorum benevolentia! Audi preces has Supremum  
Numen, & felicitati, quam dedisti, fave, tantisque muneribus adde perpe-  
tuitatem! DIXI.

CHRISTOPH. FRIDER. VICE-DOM.  
AB ECSTAED.





GUBERNANTE CHRISTO!  
ORATIO POSTERIOR.

Sistens

TEMPLUM CLEMENTIÆ,  
STATVÆ FORTITVDINIS ELECTORALIS,  
recipiendæ Sacrum!

MAGNIFICE DOMINE RECTOR,  
PATRES ACADEMIÆ CONSCRIPTI,  
*Dnn. Patroni, Præceptores ac Fautores, quâ  
par est observantiâ, cultu ac studio prosequendi, Hospi-  
tes item ac Auditores reliqui omnium Or-  
dinum Honoratissimi,*  
*Tuqve, Commilitonum Corona florentissima:*



VUM PLURIMA ESSENT OLIM,  
quæ Principum Natalibus dicarent  
Eqvites Romani, solennia; tùm cer-  
taminibus præcipuè ac ludis Eqve-  
stribus non ipsum saltem diem il-  
lum, sed complures etiam secutos  
læti lubentesqve consumserunt, ut  
nullum se agona, nullum discrimen pro salute Prin-  
cipis non subituros indicarent. Quod torneamento-  
rum (ut appellant nostri) genus inde ad Avorum us-  
que nostrorum tempora traductum, etsi gravissimis  
rationum politicarum momentis submotum pridem  
ac abrogatum sit, consimili tamen quodam, sed tran-  
quilliori & Literario Certaminis genere POTENTIS-  
SIMI

F

SIMI

SIMI ELECTORIS NOSTRI SACRIS NATALITIIS ac Onomasteriis litare humillimè, tantum abest, ut licere minùs existimem; ut potius & prævio Fratris exemplo accensus, & Superiorum actus stimulis, piæqve adeò æmulationis ac devotionis oestro percitus, cum ipso hoc Germano amantissimo in contentionem jam ituro, quantum is in dedicanda *Fortitudinis Statua*, inqve effingenda, ad hujus formam ac normam, *Novi Julii Cæsaris*, h. e. **JOH. GEORGII III.** *Serenissimi Electoris nostri imagine* elaboravit, tantum nunc operæ daturus ego sim, ut digno eadem nec Augusto minùs, quàm ipsa est, locò reponatur, sanctiùs tantò ac diuturniùs colenda. Quod dum meditor, commodum in mentem venit Romani illius Templi Clementiæ, quod Cæsaris dicatum honoribus, ipsius etiam effigiem recepisse deinceps atqve asservasse, Plutarchus, præter alios, Autor est, fidissimus Antiquitatis Romanæ promus condus. Quamquam enim Victoriæ etiam Templum fortissimi Julii, ac Victoriis, si quisquam Cæsarum, incluti, meritis exstruxerint, statuam tamen ejus in illo digniùs decentiusqve locari existimârunt. Ac sanè, cum in omnibus faciliè institutis suis singularem prodidit sapientiam Romanorum gens sagacissima, tum hòc imprimis, quod Julii Cæsaris, h. e. ipsius quasi Fortitudinis simulacrum non alio, quàm Clementiæ in templo coli voluit & celebrari, eximium quidpiam haud dubiè ac dignum altissimis mentibus innuere fategit. Certè, nisi me omnia fallunt, hoc inter cetera potissimum, quod fortitudinis uti pronior in sævitiem lapsus, ita amplior oppidò & excelsior laus sit, quùm eò perversitatis se abripi nequaquam passa, æquali potius cum Clementia fastigio firmiter insistat, ac pari cum illa æqvitatibus lance quovis tempore libretur. Tantum enim utiqve abest, ut Comitatus Severitati, ut Gravitati Bonitas, ut Humanitas Majestati quidpiam derogat, ut potius sororio quodam vinculo velut connexæ omnes tantò svaviorem laudis gloriæqve concentum pariant. Deinde, sive inter Divos numera-

merare colereque Cæsarem constituissent Romani, perspectum omninò habebant, non alià eum propiùs ad DEORUM naturam accessisse Virtute, quàm Clementià, quæ Claudiani effato, sola Diis nos æquat; five inter Principes imperii summos ac celeberrimos summo ac principe loco haberi eum vellent, non alià æq; quàm Clementiæ ipsius inusitatae perenni memorià id effectum iri prudentissimè statuebant. Etenim rectè in hanc rem Seneca divinus:

*Pulchrum eminere est inter illustres Viros;  
Consulere Patriæ, parcere afflictis; ferà  
Cæde abstinere, tempus atq;ve iræ dare,  
Orbi quietem, Seculo pacem suò:*

*HÆC SUMMA VIRTUS, PETITUR HAC  
COELUM VIA.*

Et est, ubi Romanæ Eloquentiæ Princeps, Cicero ita Cæsarem compellat: *Nihil habet nec fortuna tua majus, quàm ut possis, nec natura tua melius, quàm ut velis servare plurimos.* Ubi sanè laudis ac Dignitatis Cæsareæ utramq; velut paginam optima Virtutum CLEMENTIA constituit.

Atq; hæc eadem cum & *incluto Nostro Julio Cæsari, ELECTORI*, inquam, *Serenissimo* propria laus, primaq; ac præcipua facilè dos sit, quòd fortitudinem summam ac Gravitatem pari Clementia temperare didicerit, sicq; non tantum strenuum sese GEORGIUM, belli pacisq; studiis insignem, totoq; orbe celebrem, sed JOHANNEM quoq; *Gratiosum*, & ad mansuetudinem summam planè compositum universim præbeat; quumq; ipsa adèò *Diei & Nominis Johannei* inavitas *Clementiæ* nobis memoriàm præ ceteris in Principali illo fastigio Virtutibus eminentissimis infinet atq; commendet, nihil à Festi hujus augustissimi religione alienum, nihil Electorali splendore indignum, nihil deniq; Vestro RECT. MAGN. *Auditorumq;ve Honoratissimi*, obtutu atq; arbitratu benigno ingratum me admissurum existimo, si celebrandæ fe-

ftiori Lucis Solennitati & Honori qualicunqve,  
 non aliud, quàm CLEMENTIÆ quoddam TEM-  
 PLUM, arte quidem nullâ, nisi Oratoriâ quadam exstru-  
 ctum, nulloq; cultu exquisitiori perpolitum, religiosum  
 tamen oppidò & in nostris omnium animis haud du-  
 biè perennaturum, laudatæ à Germano meo PO-  
 TENTISSIMI ELECTORIS Fortitudini, ejusqve in  
 honorem positæ Julianæ Statuæ subjectissimâ mente  
 manuq; consecravero. Quod ipsum molienti opus vi-  
 res equidem se sanè subtrahunt, utpote tantò imbecil-  
 liores, tantoq; magis impares, quântò illustrior, ac splen-  
 didior & Persona, cui dicatur, & ipsa est Structura e-  
 rigenda. Etenim nec Architectonicæ peritus artis, nec  
 iis Oratoriæ præfidiis instructus sum, ut, quod solidita-  
 ti & elegantiae ædificii desit, coloribus, aulæis, simili-  
 busqve phaleris velut & mangoniis tegere ac exorna-  
 re possim. Cæterum in magnis ipse conatus laudabilis  
 est, sapiusqve sufficit, vel voluisse. Nemini fraudi fu-  
 it DEum colere quocunq; possit modo, & res viles  
 templis dicatæ à Consecrantis animo non rarò preti-  
 um sumferunt. Vestram autem, H.A. Benevolentiam  
 atq; auscultandi studium, quoniam mihi etiam infra argu-  
 menti dignitatem dicturo sitis probaturi, dubitare me  
 minimè facit, quoniam erga ipsum, qui DEus nobis hæc  
 otia fecit, *Principem Serenissimum* devotio; tum quem  
 ante me dicenti Fratri declarastis haud obscure, favor  
 & attentio benignissima. Cujus continuandæ studi-  
 um enixissimâ animi contentione rogo, ut ope vestra  
 ac gratiâ sublevato & mihi primam operi ulti-  
 mamqve manum tantò lætius ac felicius imponere  
 liceat.

Tractatio  
 Siftens  
 TEMPLI  
 I.  
 Fundamen-  
 tum.

QVæ prima igitur ac præcipua facilè Architecto-  
 rum cura esse solet, ut jaciendo dignè fundamento  
 solidissima quæqve seligant, quæ & ætati, &  
 moli ferendæ paria cumprimis visa fuerint; eâ verò me  
 sublevat *Synesius*, Orator Græcus commodum inge-  
 rens: εὐσέβεια δὲ πρῶτον ὑποβεβλήτω, κρηπίς ἀσφαλῆς ἐφ' ἧς ἐσῆ-  
 ξει τὸ ἄγαλμα ἐμπεδον τῆς βασιλείας. *Pietas*, inquit, *primum*  
*subster-*

*substernitor, fulcrum, cui firmiter simulacrum hoc regni insistat, firmisimum.* Haud alieno à Syracidis, Davidis, aliorumq̄ve Θεοπνεύτων dictamine, quò Pietatem omnis boni initium ac fundamentum passim adstruunt. Ac mirari poterat subire animadvertentibus, quò Zelo, quàmque unanimi prope suffragio atque concentu, qui inter Gentiles imperantium animos dignis imbuerè præceptis fategerunt, idem olim inculcârint. Πρωτον ἢ περὶ Θεῶν Ἰπμέλεια; prima, inquit Aristoteles in Politicis, divinarum rerum cura esto; Subjunctâ alibi ratione: τὰς Θεὰς εὐσεβεῖς εἶναι τοῖς μᾶλλον αὐτὰς τιμῶσι, DEOS proniores esse affectu illis, qui maximè sollicitò eos cultu prosequantur. Etenim sanè Religio & pietas, quum per se ad conciliandam DEi gratiam valet, tum suos & in societate humana maximos habet effectus, quæ Grotiana in hanc rem verba sunt. Atque ut prudentissimè apud Xenophontem Cyrus ait, subditos hoc sibi addictiores fore, quò DEI essent reverentiores; ita vicissim, ex Aristotelis sententia, minùs metuet populus, iniqua se aut indigna unquam passurum à Principe, quem religiosum credat. Quare nec ego firmiori aliâ aut duriori in rupe, quàm pietatis ac religionis collocavero, quod molior, CLEMENTIÆ TEMPLUM; quum præsertim ea & ipsi, cujus id Honoribus paratur, ELECTORI Piissimo optumè conveniat? Quotus enim quisque nostrum est, quem lateat, quàm religiosis oppidò auspiciis & sumserit is imperii sui fasces & in hunc usque diem, (ò perenni faxit DEUS felicitate!) tueatur? Memineritis Aud. H. nec sine acerbissimi doloris sensu memineritis, quæ ante quadriennium istud fata Patriæ fuerint, quum post ereptum Beatissimæ Memoræ PRINCEPEM PATREM **JOH. GEORGIUM II.** edecumatum Principis Gloriæ ac Virtutis exemplar, summus quoque Sacrorum Saxonorum Myſta & Antesignanus MARTINUS GEIERUS (vah! quàm augustum Ecclesiis nostris nomen, & nisi cognominibus LUTHERO ac CHERNITIO Duumviris nulli facilè comparandum!) ad aulæ coelestis sacra evocatus, afflictissimas Patriæ lugentis

G

& cum

& cum peste insuper etiam luctantis res, tantò peiori ac turbulento magis loco reliquerit. Quid verò tum SERENISSIMUS Noster? Non admovit capeffendo regimini mentem manumve, quin de surrogando dignissimo Successore, in quo vitæ ac doctrinæ dotes pari lucerent jubare, Lucio, priorem ac sanctiorem curam susciperet. Nòrunt, nec sine summa animi oblectatione referunt, qui primis tum ELECTORIS autoritate celebratis interfuere Comitibus Dresdensibus, quum *Potentissimo IPSIVS Nomine, Illustrissimus GERSDORFFIVS* ad inclutam Statuum concionem prima faceret verba, & exposita novi Electoris voluntate ac consiliis, de religionis quoque negotio sanctissimo, tuendaque more Majorum ejus puritate fidem faceret; quò annuerit gestu pientissimus Princeps, quàm moverit lacertos manusque ac oculos, hostibus veritatis extrema velut minitantes, quò colore genas tinxerit sanguis Electoralis, jam subsiliens quasi ad tingenda, ubi religionis necessitas urgeret, hæreticorum cadavera. Credo præfagiisse sibi aliisque tunc divinum pectus, quale se paulò post præbiturum esset, cum infensissimus Christiani nominis hostis, turbatis valdè attritisque Austriæ & Pannoniæ rebus in una Viennensium arce totius Christiani orbis libertatem atque fortunas, quantà vi poterat immanissimâ, peteret ac infestaret. Tali scilicet, tamque coelesti percitum impetu & heroico plenum Spiritu, ut ad præsentissima, quæ objectabatur pericula, immotum planè ac imperterritum, editi facinoris insolitâ magnitudine, & amplissimò Victoriæ fructu, superioribus seculis gloriam adimeret, posteritatis fidem propè omnem impediret.

Porro circa eadem propemodum tempora accidit, ut à Pontificiorum castris emissarius Episcopus tunc Tinenfis, quod vi apertâ non licebat, clanculum & ementitis concordia ac amoris fraterni blanditiis subvertere, quantum in ipso erat, religionis nostræ fundamenta non erubesceret. NOSTER majori hinc curâ atque vigiliantâ opus esse ratus, quàm si aperto ageretur

retur

retur Marte; non suos tantum per omnem provinci-  
 am monuit, nullis se rationibus, promissis nullis, (quippe  
 suppositis cineri dolo ignibus) a vero flecti trami-  
 te paterentur; sed & reliquos per Germaniam Princi-  
 pes tempestive rogavit, velint istos Sirenum cantus  
 non nisi obturatis Ulyssæ prudentiâ, verboque divino  
 auribus audire atque eludere. Cogit me A. H. in Pa-  
 triam amor & erga meritissimum Principem humillima  
 pietas, ut, quò zelo quâve gratiâ, circa Religionem  
 imprimis privilegia ipsi instaurarit, non alienò, ut ar-  
 bitror, loco hoc deprædicem. Sanè, quod Græci olim  
 post Corinthum everfam, pristinæ Libertatis juribus  
 demum receptis, de seipsis prædicabant, nisi maturè  
 capti essent, se incolumes esse non potuisse: id nescio  
 an non de Lusatis pari jure affirmari possit, quorum in  
 terris pontificia religio majora haud dubiè, jam pri-  
 dem sumisset incrementa, & ad gangrænæ cujus-  
 dam instar serpsisset latius, nisi divinis oppidò & be-  
 nignissimis, æternâ memoriâ digni **ELECTORIS**  
**JOH. GEORGII I.** auspiciis recuperata  
 Saxonicaque ditioni subjecta Lusatia, haberet in Suc-  
 cessore quòvis laudatissimo, quò veritatis Evangelicæ  
 lucem, inter medias etiam vigentis apud se passim erro-  
 ris Papæi tenebras, intemeratam tueretur. O feli-  
 cem igitur Patriam, sed felicior tamen ac felicissi-  
 mam Saxoniam, cui eadem incluti nostri Electoris pro-  
 videri curâ novum nunc ac duplum exoritur, velut  
 Castoris & Pollucis, Sydus sacrum, **SPENERUS** at-  
 que **BEBELIUS**, quorum celebrata per orbem  
 Christianum pietas & in gubernanda Christi navicula  
 fides atque prudentia uti Reipublicæ nostræ benigna  
 atque lætissima quæque fata pollicetur; ita felicissimo  
 eadem eventu & omnigena prosperitate ut coronentur,  
 totò ac piissimo affectu omnes meritò precamur.

Ceterum jam baseos hujus sanctæ ac inconcussæ, quæ  
 pietatis est, fiducia, sex columnarum molem totidem  
 Clementiæ artibus & exercitiis constantem, impari li-  
 cet atque infirma manu imponamus, necesse erit. E-  
 qui-

II.  
 Delinea-  
 tionem.

quidem veteris illius Juliani templi iconem ceteros propè omnes inter à Jacobo Lauro expressum haud invenio, ad illius alioquin similitudinem nostrum hoc quoad ejus fieri possèt, efficturus; non minori tamen ambitu, quàm Pacis templum ibi depictum, & à Vespasiano, ut Svetonius tradit, olim exstructum, nec paucioribus fortè columnis fuisse conspicuum, ex Rosino aliisque colligo. Et quandoquidem omnis, quæ à Clementia proficiscitur actio, vel togæ vel sagi est, utraqve vel publicè omnibus, vel privato, ut dicitur, cuiq; & horum alii merenti ac morigero, alii reprobo, sed poenitenti prospicit; certè è sextuplici hâc, quâ omnis se exerit Principum benignitas, ratione, senarius columnarum numerus vel spontè nobis enasci visus est. Quas eodem, quò recensuimus jam ordine, non pigebit erigere, affixis cuique fructuum, qui totidem numerò inde resultant, imaginibus longè jucundissimis, usque dum, qui omnia tegere dicitur, AMOR, tectum, & quod complanat omnia ac perficit, FAS atque ÆQUITAS PUBL. SALUTI intenta, coronidem operi qualicunq; inter devotas ELECTORIS Saluti acclamationes, imponat.

Columna. I. Ut autem principe se loco *Togata* offert *Clementia*; ita non possumus non eum lubentissimè ipsi concedere, quippe quæ non sagatâ solùm, sed & rebus omnibus, quas homini novisse datum est, melior, innumerisque potior triumphis meritò cum ipsa pace habetur. Quæque omnibus omninò hominibus, Senecæ effato, necessaria, maximè autem decora Principibus, ipsique, ut Justinianus ait, Imperiali Majestati planè peculiaris & ad servandam DEI imitationem aptissima; non alio certè, quàm summo dignissimoque loco poni meretur. Atque hinc factum suspicari facile licet, quod Reges omnes ac Principes ipsique adeò Imperatores inter splendidissimos Dignitatis suæ titulos & quò compellari lubentissimè gestiant, non alium, qui quidem ex Virtute aliqua descendat, quàm Clementiæ titulum, unanimi velut consensu atque constantiâ retinuerunt; ut scilicet *Principes ac Domini clementissimi VO-*



*mi* vocentur; quum in reliquis titulis, nullum propè seculum, sæpeque vix lustrum aliquod sibi constet. Ita nimirum est, A. H. ad tuendum boni Principis Nomen ac fastigium togata imprimis clementia utramque, quod dicitur, paginam facit, ut eò neque adscendere, hac sine comite, neque consistere diu ac feliciter quis possit. Qui enim dissimulare nescit, i. e. pacis artibus & benignitate usus, veniam errantibus facilem concedere, nescit utique & imperare. Itaque dignissimo HENRICI AUCUPIS Symbolo, tardus ad vindictam Princeps, ad beneficentiam autem velox, Pacem cum hominibus, cum vitiis solis bellum colat, quæ posterior OTHONI II. familiaris erat sententia. Sic ei non omnis ut Caracallæ in ferro salus, sed in liberalitate ac beneficiis erogandis potior voluptas erit, neque omnia ad summi juris, nedum injustitiæ aut tyrannidis rigorem exiget. Quibus potissimum rebus clementiæ hujus species absolvitur. Cujus insuper utilitas iis sese diffundit spatiis, quibus emetiendis non tempus hoc, nec ipsa vox suffecerit. Unus, qui potissimum hinc nascitur, SUBDITORUM AMOR, modò sufficiat. In quo quantum momenti ad omnimodam imperii ipsiusque Principis felicitatem positum sit, prudentiores quique jam pridem voce & exemplo docuerunt. Ut enim omnes facile Principis Virtutes ac vitia in Subditorum mores transeunt & ad ejus velut normam se componunt; ita mansuetis imperiis mansvescit & ipse parentium animus, & ex affectus Principalis, quò fovetur, igniculis, tantò majorem amoris flammam concipit. E quo pulcherrimo animorum concentu, quid nisi jucundum ac lætabile sperare liceat? Romani certè quum diuturno & perenni more inter solennia sua adseverant, ut in Amphitheatro, Cæsaris cum primis honoribus sacros homines bestiis committerent, Theodosii demum in gratiam reuerti ac fastidientis tam dira & cruenta spectacula, desseverant ipsi ac spontè abstinerunt, tantò majori postea Imperatorem mitissimum affectu profecuti. Quare, qui vult amari, languidâ regnet manu necesse est. Nam

H

per-

----- peragit tranquilla potestas  
*Quod violenta nequit: mandataq; fortius urget  
Imperiosa quies.*

Et longè valentior amor ad obtinendum quod velis, quàm timor. Neronis autem, dicam, an belluæ? vox erat: *Oderint, dum metuant*, item: *Nemo sub Imperio liber est.* Quin optimi quique Principum Libertatem amoremque cum Regno miscuerunt. Non commemorabo hic AUGUSTI civilitatem & moderationem summam, quæ illum eò extulit, ut major humanâ naturâ, & Deo ipsi haberetur proximus. Non TITUM, Delicias Humani generis, non ANTONINUM aliaque sexcenta Clementiæ sanctissima nomina percensebo; unus, qui fortitudinis antea præbuit, nunc Benignitatis quoque sistat nobis edecumatum Exemplar, JULIUS CÆSAR; cujus ea propria quasi laus est, præ qua & vitam ipsam contempsit, cum diceret: *mori se malle, quàm timeri.* Jam quid de Saxonico dicam Julio, ELECTORE inquam nostro SERENISSIMO? Qui, ut, quod Poeta dicit, os habitumque Deo similis per omnia; ita ipsius imprimis divæ Clementiæ speciosissimam imaginem vultu ipso, oculis, voce, gestu præ se ferre, non magis ac factò novit exprimere: æqualibus sævem ac pacificum, subditis mitem ac benignum, omnibus affabilem ac beneficum sese exhibens. Atque his pacis artibus, Virtutibusque ipsa PRINCIPIS OPT. augustissima Nativitas jam prælusisse olim, haud temerè creditur, quippe quæ in id tempus incidit, quod universa Germaniæ pax, summa inter totius orbis Europæi tripudia, mox consecuta est. Et verò quî poterat alius, quàm pacificus benignusque nasci, à SALOMONE TEMPORIS SUI PLACIDISSIMO (JOH. GEORGIUM II. dico, vix aliâ, quàm pacis perpetuæ rarissimâ felicitate & ad ejus studium artesque composito prorsus ingenio, inclutum magis ac gloriosum.) Quò melior itaque NOSTER augustiorque TRAJANO ipso habendus nobis erit. Quem cum inter optimos priorum

rum temporum Imperatores numerarent Romani, non tamen antè talem futurum noverant, quàm cum jam Dux belli, à Nerva adoptaretur. NOSTRI Bonitas maturius ipsa ex indole & nascendi conditione eluxit, quin & maturius multò re ipsa sese exeruit. O verò felix mihi hic iterùm fortunataque LUSATIA mea, cui benignitatis tantæ primitiis in tui salutem frui & sub auspiciatissimo PRINCIPIS CLEMENTISSIMI moderamine jam pridem Halcyonia agere licuit, ubi PRÆFECTI SUPREMI partes tueri etiam juvenis non dedignabatur.

Uti verò omnem unicè operam dedit semper, ut suis Colum. II. in terris tranquilla & pacata essent omnia; ita quum aliena exorta essent bellorum incendia, mitigandis illis ac restringendis non minorem curam adhibuit: quodque perpetuò clausum habere non potuit Jani Templum, saltem ne perpetuò apertum esset, providit. Tantò utrinque Virtutum & Laudum concentu, ut togâ æquè ac armis magnus, domi perinde ut publicè, boni, liberalis, mitissimique Principis Exemplum consummaret, neque Severitas ac Justitia bellica Lenitati atque Clementiæ detraheret. Utrinque nimirum sui potens, neque provocat bella neque timet, & æquè stringendi atque cœdendi ferri sciens, in tempus utrumque consulit rectè, suorumque saluti strenuus advigilat. Scilicet alieno etiam sanguini tanquam suo parcendum, neque homini esse homine prodigè utendum ratus, illa demum feliciter bella evenire cum Theudericho Gothorum Rege credit, quæ justis ac probè deliberatis auspiciis & moderato fine peragantur. Perpetuus eâ ratione Victor siquidem, quod Publ. Syrus ait: perpetuò vincit, qui utitur Clementiâ, quodque pulcherrimum victoriæ genus Plinius tradit, plures terrore, quam ferro ac clade perdomare didicit. Didicerat id olim pariter Julius Cæsar, qui propter confecta omnia bella civilia & singularem erga cives pariter & hostes clementiam, *Liberator, Pater Patriæ & Dictator perpetuus* salutabatur. Quinquagies enim bis confertâ cum hostibus manu postquam conflixerat, fuso etiam eorum innumero propè

pè numero, plurium tamen vitæ pepercisse credebatur, ut quoties Victor existeret, novum hoc vincendi genus perhiberet, munire felenitate & misericordiâ. Sed quid Romanum illum commemoro Cæsarem? quum in Teutonico nostro plura suppetant, quàm quæ dici dignè aut breviter possint? Etenim tantò parcior is est fundendi etiam hostilis sanguinis, quanto rectius novit, reddendam & ejus aliquando rationem. Quare CONSCIENTIÆ TRANQUILLIORI consulturus NOSTER nec induit temerè & reponit arma in tempore, quæ possit resumere, ubi in publicum expediat, neque fatius forte fit, servare civem unum, quàm mille hostes perdere.

Colum, III. Sed dum fieri ita non potest, quin *publicè ac palam*, omnibus suâ profit lenitate Princeps optimus; de tertiâ jam columnæ adstruendo decore non est, quod prolixè laboremus. Suggestit illud Caroli V. in mentem modò veniens inscriptio, monetæ his aliquando verbis impressa: *Quod in Cælis Sol, hoc in terra Cæsar*, ut indicaret Imperator, Solis prolixiorum in sublunaria benignitatem non esse debere, quàm Cæsaris aut cujuscunqve Imperantis in terras subjectas, ceterasqve omnes, quæ ipsius præsidio aut favore juvari possint. Atque hic quidem si Solis nostri Saxonici delineare jubar beneficium sustinerem, vereor ne oculos perstringens animumqve, ipsâ Lucis suæ ubertate me confunderet atque obrueret & ne ab assentandi specie minus abesse videar ipse, quàm à necessitate. At verò non effictis hic ludere nos elogiis, sed inferioribus longè dignitati ac copiæ dicendorum succumbere, res ipsâ & in vulgus nota veritas, vel me tacente, loquitur. Nemo hic aditu temerè prohibetur, neque in cassum preces fundit, modò æquitati aut Justitiæ non oppidò adversantes. Ut, quod de Julio Marius olim, de Nostro fortè pariter liceat dixisse: *Qui coram Te dicere audent, magnanimitatem Tuam, qui non audent, lenitatem & Clementiam Tuam ignorant.* Quid dicam curam ac sollicitudinem, quam de suis non saltem, sed & exteris gerit Elector Optimus, ut non timori magis quàm amori omnibus sit? Quanto labo-

laborat opere, ut tuti per bellum, pace florentes agamus, utq̄ve concussam fortè & infestatam pacem, Bellicâ ipsius Virtute tempestivam ac incolumen recuperemus? Neq̄ve verò illud prætereundum hoc loco est, quàm in exigendis tributis ac vectigalibus, boni Pastoris *Tiberiani* partes fideliter expleat, tondentis scilicet oves, non deglubentis; quàmq̄ve nec lucri ex re quâlibet bonum aut gratum sibi odorem cum *Flavio* Imperatore habeat. Equidem omnem Reipublicæ conservandæ tuendæq̄ve nervum militiâ ac pecuniis contineri, vel *Julio* eodem Magistro didicit; Sanctius tamen cum *Pertinace* credit, minoribus gaudere opibus copiisque, quàm ad divitiarum cumulum per discriminum atq̄ve dedecorum vestigia pervenire. QVIN FAMÆ fructum potiorē habet, quàm perennaturam novit, etiam, quùm opum terrestrium neq̄ve usus neque splendor aut locus jam fortè superfuerit. Ac dubium sanè est, utrum ullâ aliâ, quas eminentissimas habet celeberrimasq̄ve Virtutes, majorem sibi gloriam, quàm tot Benignitatis suæ pignoribus comparaverit.

In his verò porrò explicandis necesse est, ut cum aliam non unam, tum eam imprimis partem silentio, sed venerabundo, prætervehar, quæ illos tangit, quibus familiarius paullo, aut frequentius saltem, utitur *Serenissimus Princeps*, multoq̄ve largiora indolis clementissimæ *τημερία* quotidie exhibet. Hi sanè verum experiuntur & proprium Saxonibus magnanimis, illud FRIDERICI SAPIENTIS Symbolum: *Bonum Principem nihil à Bono Patre differre*. Neque verò se posse satis prædicare fatentur ipsi, singularem illam comitatem ac mansuetudinem, quâ audiat rogantes & monentes, quâ amplectatur obseq̄ventes, laudet ametq̄ve merentes benè ac rerum suarum satagentes; quàm gaudeat producere in lucem è tenebris, & digno Virtutem loco ac munere solari. Quò fit, ut non minorem habeat causam Noſter, quàm laudatissimus inter Atavos ipsius FRIDERICUS ille, cur Deo gratias agat, quod tanto ipsum amore tantâq̄ve fide vicissim prosequantur singuli, ut cuiusvis in gremio requiescere tutus ac incolumis possit. Quâ quidem in felicitate firmissimum & quòvis propugna-

pugnaculo, quovis clypeo tutius Regni praesidium sapientissimi quique semper collocarunt. Neque possum quin eam in rem de LUDOVICO FERREO, Thuringiae Landgrafio, historiolum subnectam. Neoburgi tunc arcem ille incolebat, sed moenibus omnino nullis munitam. Quam securitatem satis, pro temporum illorum injuriis, magnam cum miraretur aliquando Imperator Gloriosissimus FRIDERICUS I. qui invivendi ipsum gratiam fecerat, respondit Ferreus, cautum jam sibi esse, ut quocumque liberet triduo, validissimis oppidum muris circumdari posset. Subridens Imperator, joco haec aut parum deliberato animo dici, ratus, id quidem omnium, quotquot ea & amplior forte provincia aleret, murariorum opera perfici minime posse, contendebat. Ille, convocatis subito Vasallis omnibus armatis ac manu fortibus, ut primum nox ingrueret, circumvallabat arcem, itaque disponebat ordines, ut singulae turris prominentioris vicem expleret Comes singulus vel Dynasta. Mox est fenestra ut prospiceret, Imperatorem rogat, qui FIDEM SUBDITORUM & felicitatem Landgrafii miratus, nunquam se pulchriorem in omni vita murum vidisse asseverabat.

Colum. V.  
& VI. Atque ejusmodi murariorum ope quod reliquum est aedificii nostri ac columnarum facili pariter negotio absolvetur. Modò ne pigeat Vos, RECTOR. MAGN. PATRESQUE CONSCR. AC AUD. RELIQUI, aut poeniteat brevissimi temporis, quod colophonem operi mox imponet. Ipsos enim nunc sistam Subditos ac Incolas Saxoniae qua patet, universos ac singulos, sive *probi* sint illi; sive *reprobi*, poenisque adeo vel praemiis digni, aut quocumque demum censu veniant. Eorum, inquam, omnium fidem appello ac conscientiam. Dicant, quo animo in ipsos fuerit, ex quo fasces Electorales suscepit POTENTISSIMUS JOH. GEORG. III. quam placidum, mitem ac beneficium experti sint, quum absumptas igne domus ac tantum non urbes integras suis excitari sumptibus jussit; quum censuum ac tributorum non mediocrem summam pressis ac inopibus remisit; quum fartas atque tectas cujusque opes ac fortunas ita habuit, ut sub tranquillo ac felici ipsius umbone non minus felicem  
exi-

exigere vitam unicuique licuerit, nisi qui suam se ipse felicitate per scelus summum atque malitiam defraudaverit. Quamquam nec horum aliquis habebit de quo conquatur, quandoquidem Benignissimus ELECTOR suam nullum unquam sententiam damnat; quin defensionem juris etiam solito ampliore sapientius indulget, omnemque ejusmodi causam Prudentum consiliis dirimendam transcribit. Equidem ita cum Augusto Imperatore non solum sentit Noster: *Debere Principem, quae in Rempublicam peccantur, exequi, at privatim in se admissa tolerare*; sed & facto sententiam, rectius atque ipse autor, confirmat. Cujus hic certe parum memor deprehensus, quum & Tullio meritissimo durior & Nasoni Poetae implacabilem se praestitit, nec vel solo isto versu ad diviniorum sensum flecti se passus est:

*Flectitur iratus voce rogante Deus.* Alia omnia in Nostro experiuntur quotidiè illi imprimis, qui literarum studiis operam navant. In quos non odio saltem non saevit, sed & beneficia ac stipendia, certè si numerum computemus, vel Regiis impensis ac fide majora cumulat. Atque hic latior denuo dicendi campus se nobis aperit, quam cui obundo tempus aut institutum nostrum respondeat. Quare sepositis, quae hic dici merebantur, quam plurimis, ne vestram AUD. HON. patientiam abutar, quod restat, Templo nostro Tectum simul & Colophonem nunc imponam.

Itaque à quo proficiscitur & in quem resolvitur omnis <sup>Tectum.</sup> illa Clementiae ratio, sistendus jam nobis in proscenium est AMOR PATRIAE. Amori uti nihil arduum, nihil difficile est, ita & supremo à nobis loco facile exponetur. Sed quid exponam prolixius, quem omnes intelligunt ejus esse indolis, ut quascunque temporum ac factorum injurias per-aequè sufferat & à suis quam longissimè averruncet: ut suos tegat, colat, defendat: ut prona ad benefaciendum bonis, ad condonandum sequioribus faciat, quae occupavit, pectora: ut tristissima quaecunque ipsamque adeò mortem subire eadem lubentius faciat, quam permittere, amatam à se rem casu ullo aut facinore temerari? Ea omnia quam convenient in SERENISS. NOSTRUM, vel ex dictis arbitraturum facile quemquam confido. Solò nempe is Amore Patriae inductus, non tantum se suamque vitam ac fortunas discrimini non uni exposuit, totque ac

tàm egregia patravit facinora; sed & ut perennioris in Patriam affectus, etiam post fata ( quæ serissima faxit Deus! ) duraturi pignus daret, **FILIUM PRINCIPEM, ELECTORATUS HEREDEM** exteris in Regionibus, certè non sine vario variorum casuum periculo, iis excoli artibus fecit ac Virtutibus, de quarum fructu lætari olim Patria abunde possit. Quem ut propediem felicissimis auspiciis reducem exosculari Patriæ liceat, devotissimis meritò suspiriis exoptamus! Ceterùm uti tritissimâ paroemiâ,

*Iustitia in sese virtutes continet omnes;*

ita Clementiam suo quoque umbone veluti fovet atque complectitur, neque adeò indignum in Templo ejus tegendo locum occupat. Namque & dirigit eam & æquitatis filo tanquam Ariadnè ad Virtutum omnium metam unicam & summum fastigium, **SALUTEM PUBLICAM**, (Templi idcirco nostri Coronidem,) recto tramite deducit.

**Conclusio.** Atque ita demum, A. H. cum Horatio, sed quâ decet modestiâ, exclamare mihi liceat:

*Exegi monumentum ære perennius,  
Regaliq; situ pyramidum altius,  
Quod nec imber edax, aut Aquilo impotens  
Possit diruere aut innumerabilis  
Annorum series & fuga temporum!*

Sanè Ephesino Dianæ templo, quod hòc ipsò mense olim concrematum legitur, diuturnius vel Vestris ac Posterorum in animis futurum confido. Quibus nunquam excidet, nunquam eripietur grata **CLEMENTISSIMI ELECTORIS** memoria. Confugite igitur ad Templum hoc Principalis Benignitatis, quotquot ullâ vel pietate vel necessitate urgemini, prorsus confisi, perinde Vobis Asyli loco futurum illud, ac Julio-Cæsareanum, de quo idem Bulengerus post alios affirmat. Sed memores confugite tanti beneficii, gratæque mentis tenaces. Quam, cum alia ratione non liceat, voto saltem pio, velut thure oblato, publicè mecum testatam facite, ut, quas non possum ipsi, Jova ELECTORI tribuat pro munere grates!

Illū ergò **DEUM** Opt. Max. religiosâ ac indefinenti prece poscimus, semperque poscemus ac flagitabimus, ut, quæ pro Salute Patriæ, pro Libertate communi ac Religione, pro dignitate Imperii cogitabit aut suscipiet **PRINCEPS NOSTER CLEMENTISS.** benè prospereque evenire sinat, faveatque his Beneficiis suis, nullâ malevolorum machinâ, vi nullâ aut fraude unquam labefactandis! Ut **IPSE** pariter ac universa **ELECTORALIS DOMUS** Augustissima omni felicitatis copiâ floreat æternùm ac coronetur! **DIXI.**

**GOTTL. CHRIST. VICEDOM.**

AB ECCST. ED.

••(o)••



Beschluß - Aria :

**S** wird der **L**heure **S**achsen-  
**H**eld /

I.  
Im wahren Contrefait gewiesen /  
Und Sein vorlängst bey aller Welt  
Erschollnes Tugend-Lob gepriesen /  
Hier steht sein unvergleichlich Bild  
Voll Glanz / der Ost und Westen füllt.

II.  
**S** strahlt von Gnad und Tapferkeit /  
Drum Ihm der Gnaden-Göttin Tempel  
Als Ehrenburg wird eingeweyht /  
Zum wunderwürdigsten Exempel /  
Daß mehr als einer Gottheit Pracht  
Die Fürsten-Zier vollkommen macht.

III.  
**M**ars thut es hier alleine nicht  
Noch Pallas: Auch die Charitinnen  
Bestrahlen sein Chur-Fürstlich Licht  
Und lassen Ihn das Lob gewinnen  
Daß Er zu Krieg und Friedens-Zeit  
Dem Lande Schutz und Trost verleiht.

IV.  
**D**ie tapf're **B**RUSE steht für den Riß  
Und zeigt sich dem Feinde forne /  
Der Türcken-Mond sind noch gewiß  
Ein ChurSchwert-mahl an jeden Horne /  
Ob Er es gleich gar bald bey Wien  
Begunt im Fliehen ein zu ziehn.

V.  
**D**as **H**AUPT / der Hohen Weisheit Thron  
Erwiegt / was Nuß sey oder Schade /  
Und theilet eines jeden Lohn  
Nach dem Erstwerth / von Zorn und Gnade /  
So / daß die Billigkeit nicht leicht  
Dem alzustrengen Rechte weicht.

VI.  
**D**as **A**UGE / das der Feinde Blick  
Und Furcht und Schrecken war gewesen /  
Wird bald ein holder Gnaden-Siß  
Und läßet iederman genesen

R

Der

Der sich in Demuth nieder beugt  
Und seine Schuldigkeit bezeugt.

VII.

**D**en **DHREN** klingt nicht immerfort  
Der Knall der donnernden Metallen;  
Sie nehmen auch ein Friedens-Wort  
Gar leicht zu gnädigen Gefallen/  
Wann Ruß und Ruh für jederman  
Im Lande drauß ersprießen kan.

VIII.

**D**ann lenckt die Huld-Göttin den **MUND**/  
Daß Er nur Lieb und Gnad austreuet/  
Und durch gewünschten Friedens-Bund  
Das Hochbeglückte Land erfreuet.  
Daß also Ernst und Gnaden-Schein  
Hier immer zu vermischet seyn.

IX.

**D**rüm strahlt des Sachsen-Heldens Bild  
Mit einer doppelt-hellen Sonne/  
Die Muth und Huld mit Glanz erfüllt  
Zu aller Menschen Ruß und Wonne/  
Und führt die Überschrift: Die Brust  
Hegt einen *Cæsar* und *August*.

X.

**U**nd wohl / daß wir an diesem Bild'  
Auch schon zwey Neben-Sonnen sehen/  
Die / wenn die späte Zeit erfüllt /  
Sein Licht nicht lassen untergehen  
Und stellen stets in neuer Zier  
Das Götter-gleiche Bildnis für.

XI.

**W**ohlan! es steh des Sachsen-Stammes  
Chur-Fürstlich Bild in vollem Glanze/  
Als wie die Sternen Abrahams/  
Bis es einst / wenn diß grosse Ganze  
Sein Sonn-und Sternen-Licht verliert /  
Mit Himmels-Glanze wird beziert!

95 ( 0 ) 50

An-

Anhang  
Des  
Unterthänigsten Reise = Wunsches /  
Welcher / als  
Die Durchlachtigsten Ehr = Fürstinnen  
Von Sachsen und Heidelberg /  
r. r. r.

Nebst Tit.  
Des Ehr = Sächsischen Prinzens /  
Herrn Friedrich Augustens /  
Hoch = Fürstlichen Durchl. r. r.  
Auff der Reise nachher Holstein und ferner zu Einholung  
Ihrer Ehr = Prinzi. Durchl.  
zu Sachsen / r. r.  
begriffen waren /

Und am 5. Julii 1686. alhier zu Wittenberg  
ein Nacht = Lager hielten /

In einer geringen Nacht = Music /

Im Nahmen  
Derer alhier Studirenden  
von Bixthum und Böser /  
gehorsamst / ob wohl ehlfertigt  
abgelegt wurde.



I.

**M** Ehr als beglücktes Tages = Licht /  
Du bist uns allzufrüh entronnen;  
Doch mangelts uns an Lichte nicht /  
Nachdem die Theuren Landes = Sonnen  
Durch Ihren hellen Gnaden = Schein  
Uns mehr als Licht und Sonne seyn.

R 2

Drumb

## II.

**D**rumb heißet die tieffste Pflicht und Freud'  
 Ein möglichst Opffer zu gewehren /  
 Im fall sich Ihre Göttlichkeit  
 Durch schlechten Zuruff lasset ehren /  
 Und wann ein Wunsch/der treu gemeint/  
 Vor Ihnen als ein Beyrauch scheint.

## III.

**D**enn Ihren Welt-erschollnen Preis  
 Durch unsre Stimmen zu erhöhen  
 Wird unsre Niedrigkeit mit Fleiß  
 Vor dismahl sich nicht unterstehen /  
 Weil solches in so kurzer Frist  
 Der größten Kunst unmöglich ist.

## IV.

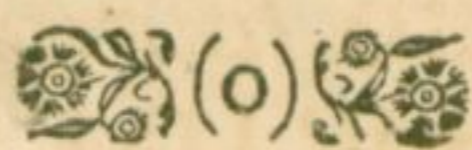
**W**ir ehren Ihrer Gottheit Zier  
 In tieffster Demuth nur von ferne  
 Daß man die Dienst- und Danck-Begier  
 Indes aus schwachen Zeichen lerne /  
 Bist einst die Zeit und Ihre Gnad'  
 Uns Krafft verleiht zur vollen That.

## V.

**D**er Himmel sieh' Euch stets zur Seit'  
 Ihr höchstgepriesnen Landes-Mütter /  
 Und laß ein Englisches Geleit'  
 Abwenden alles Ungewitter /  
 Bis Ihr des Landes Zier und Krohn  
 Uns wiederbringt / den Eheuren Sohn!

## VI.

**A**uch Du sey nichts als Glück bewußt /  
 Und Heyl auff allen deinen Wegen /  
 Durchlachtigster **KRISTOPH AUGUST** /  
 Des Landes Andrer Trost und Seegen /  
 Damit die Sachsen-Kraute nie  
 In einem Zweig' alleine blüh!





**N**obile par Fratrum, quos gloria gentis avitæ  
Excitat in laudes, perpetuumque decus.  
Pars orbis melior, pars optatissima Phœbi,  
Pulchrum naturæ se superantis opus.  
Utere luce Tuâ, nomenque per æthera notum  
Irradia flammis luminibusque novis!  
Sic aquilæ generant aquilas, sic lætior exit  
Phosphorus, & Solis nunciat effigiem.

*Lub. meritoq; facieb.*

Theodorus Dassovius, P. P.  
p.t. Acad. Rector.

---

**F**ortibus in Mundo Clementia propria fertur,  
Nam faciles motus Mens GENEROSA capit.  
Fortia supponit, Non fortia surrigit HEROS;  
Maxima Magnanimus tollit & ima levat.  
Parcere subjectis, sed debellare superbos  
Dicitur ipse Leo, quod mage Fortis amat.  
JULIUS, Augustus Cæsar, fortissima quæque  
Vicit, & omne suum Nomen ad astra tulit.  
Magnus in Orbe fuit sic Nomine Fortis, ut inde  
Nomine Clementis major in Urbe foret.  
Tullius est testis tutamine pro Marcello,  
Clemens hoc Forti non magis ullus ei.  
SAXONICOS ELECTORES hæc Utraq; Virtus  
Evehit in cælos, vel super astra vehit.  
HEROAS Fortes Clementia cælitus ornat,  
Aurea sic Pacis tempora Terra colit.  
Hæc VICE-dum DOMINI GENEROSO pectore condunt,  
Nescit in occulto lingua latere diu.  
Virtutes ELECTORUM Par Nobile FRATRUM  
Miratur, DOMINIS dat Sacra cuncta fide.

L

ILLU-

ILLUSTRUM VICE QUEM DOMINUM *Lusatia* laudat,  
 HUNC GENEROSA PATREM BIGA *referre* cupit.  
*Felices* PATRES, quos *Proles* Gloria surgit!  
*Felices* NATOS, quos PATRIS ACTA vehunt!  
 SAXONIS HEROIS *Fortis* Clementia surgat,  
 MUNDI MAGNATES inter ad *astra* migret?  
*Audaces* vincat, *pressis*, Clementia parcat,  
 ELECTORALIS *floreat* usque DOMUS!  
 ILLUSTRUM VICEDOM *Meritorum* summa coronet  
 Gloria, & in NATIS *Vivat* IMAGO PATRIS!  
 GRATIA plena DEI, CLEMENTIA PRINCIPIS ornet  
 ILLUSTRUM JUVENES! Hoc *mea* Vota ferunt.

GENEROSISSIMIS DNN. FRATRIBUS,  
 In Spem PATRIÆ Certam Natis, VICE-  
 DOMINIS, pietatis & felicioris Ominis  
 ergo f.

Johannes Deutschmann / D.

**R**emunerandi Heroas, Generosissimi Domini, va-  
 riare morem, & pro diversa populorum pietate non uno modo  
 institui, neminem, nisi qui in historia planè sit hospes atque  
 adedò ingeniosi subjectorum erga optimæ notæ Principes amoris pro-  
 dita monumenta juxta cum ignarissimis nesciat, latere potest. Sed  
 cum Magnatum fortuna non desideret compensandi vices, neque  
 parentium copia suggerat restituendi facultatem, rectè existimâsse  
 videri poterunt, qui verbis potiùs summas Principum virtutes pera-  
 grandas esse dixerunt, quàm ut post fata fugientem quorundam fa-  
 mam Saxis atque metallis victuris in injuriam fati atque invidiam,  
 annorum monumentis homines laborent adstringere. Fluxerunt  
 inde Orationes Panegyricæ, quas vocamus, qualem perfectæ, si Ca-  
 saubono credamus, artis nobis reliquit Plinius, quæ tamen censuram,  
 hac in re, uti in plerisque aliis admirationem prudentiæ judicatrici  
 affectantis Bocalini effugere haud potuit, acerbis nominibus per-  
 stringentis omnes, qui in vivorum Principum laudem scripta & ora-  
 tiones adornarent, quasi id nullo prorsus modo sine adulationis nota  
 suscipi queat. Enimverò vota excitantur & obsequia, si vivo adhuc  
 Principe ipsa pietas tam pulchram subinde refricet memoriam, & in-  
 ter iteratas audiendi delicias differatur, quomodo colligendis virtu-  
 tis Principis vestigiis non modò per multas exterasque regiones e-  
 undem

undum, sed nubes & cœlorum adyta referenda esse, unde felicitatis origo constare possit: quomodo eâdem magnanimitate summâ omnia aggrediatur, quâ horrenda cuncta despicit, tam à cœlo securus auxilii, quâ ab animo certus fidei: præterea si princeps non tam implicatus ad severitatem, quâ propensus ad misericordiam & ab innocentia clemens, qui rectè faciendi omnibus non tam imponere necessitatem, quâ incutere voluntatem, neque tam timeri Leges, quâ propter se diligi malit, ostendatur. Quibus auditis quis erit tam præfractæ negligentia, aut adeò ab obsequii sanctimonia alienus, quin vota sua protinus publicis jungat, ut Deus propitius Principem ejusmodi conservet, & vel de suis annis ipsi annos adaugeat. Neque igitur vestrae pietati, GENEROSISSIMI DOMINI, scrupulum injicere potuit istius hominis, qui veræ laudis indolem ignorasse videtur, cavillatio, quò minus FORTITUDINIS atque CLEMENTIAE Serenissimi ac Potentissimi Saxoniae Electoris JOH. GEORGII III. in cujus nomine omnia ad æternitatem famæ conspirant, imagines in templo famæ dedicaretis. Vivit equidem cum Sole & Luna virtutum Herois nostri ac Patris Patrie memoria, quarum nulla est, quæ non rem voluminis abundè suppeditet: quò singula summa momenta hujus gloriæ in secula migrent, & posteritati quoque innotescant. Vestrum autem, VICE-DOMINI GENEROSISSIMI, vel eo nomine nomen omnibus charum æstimatumque erit, quod tam aptos & disertos publicæ voluntatis interpretes atque præcones laudum eminentissimarum in nostro Principe, Romani Imperii & exterarum quoque nationum, suffragiis munitarum stiteritis: neque dubium est, quin in hac Fortitudine & Clementia, tanquam minimè lubrico fundamento fortunæ & famæ domicilium ædificare, atque adeò avitam laudem consequi valeatis, quam spem ex animo vobis gratulatur

Joh. Fr. Mayer, D. & P.P.

*Proximus hic gradus est, quo Vos, simulacra Deorum  
 Qui geritis, Rerum Domini, nunc altius ire,  
 Æternaque ipsos Superos æquare potestis  
 Famâ, si virtus, si Vos clementia terris  
 Optatos reddant; duo sunt hæc Numine digna:  
 Numine major erit, qui horum, Tibi, Maxime SAXO,  
 Præripere audebit palmam. Quis SAXONE major?  
 Ipse sua dextra à Turcis servasse Viennam  
 Gaudet, & Ære suos, galeaque onerasse lacertos:*

L 2

Fortior

*Fortior HOC nemo est, hic Clementissimus unus,  
Qui fuit in Teucris, & servantissimus æqui;  
Ut non immeritò Vos lucubrare moverent  
Tanta Trophæa Ducis, Vos, qui modo Leucoris hujus  
Et decus, & robur, patriæ spes larga vigetis,  
Nobile Par Fratrum, studiis, Virtute decori,  
Quos DEUS ad Patriæ sibi servet commoda nostræ!*

Gratulabundus deproperabat

D. Godofredus Strauß P.P.

**D**Um Patris Patriæ memorantes Leucoris audit  
Laudes, hæc visa est lætior ore loqui:  
Ter mihi salvebis, Fratrum lectissima biga!  
Quâ Phœbo fatagit gratius esse nihil.  
Immortale tibi majorum gloria nomen  
Conciliat; majus sed dabit ingenium.  
Omina Leucoridos rata sint! Ad maxima nata  
Pectora surgatis nomine in astra, precor!

D.G. Michaël Heber, P.P.

PARI  
FRATRUM GENEROSORUM

S. D.

JOH. HENRICUS BERGER,  
J. U. D. & P. P.

**D**ixistis è cathedrâ solenni, applaudentibus  
Patribus, ornatè; Quo nomine VOBIS imò omnibus, quorum  
interest, gratuler; Tantò certè diligentius, quantò alacriores VOS  
in viâ Juris, quam haud ita pridem ingressi estis, experiar. Par est  
& concinnitatem morum & ingenii solertiam, quæis inclarescitis,  
publicis tabulis exempli loco listi, iis præsertim, quotquot verè  
Nobiles verè Generosi usurpari gestiant. Agite verò, O MEI, &  
ut coepistis persistite indies magis magisque macti. Insignis uti-  
que spes ubique affulget, ex VESTRIS virtutibus GENTI VICE-  
DOMINORUM, cui feliciter inserti estis, ingens decus accessurum.

GENE-



GENEROSISS. FRATRUM VICE-  
DOMINORUM PARI

S. P. D.

GEORGIUS CASPAR KIRCHMAJERUS,  
Prof. Publ.

**N**isi Nascendi conditio Vestra Generosior & exci-  
tatam ad summa indolem sponderet; ipsa, quibus in-  
nutrimini, pulcherrimarum rerum studia indubitato es-  
sent argumento. Aquilarum certè, etiam teneriorum  
primus hic labor ac velut <sup>domus</sup> <sup>pro</sup> <sup>via</sup> traditur, ut Solis matu-  
rè ferant radios, ac propiori subinde & inconnivi obtu-  
tu arbitrentur. SOLEM Augustissimò ELECTO-  
RE splendidior Saxoniam non agnoscit, nec fortè Chri-  
stianus, quàm patet, Orbis. EFUS Virtutum Serenissi-  
mos radios non modò coràm haud ita pridem Vos hic  
susplicere, multaquè PRINCIPALIS Gratiaè pigno-  
ra devotè exosculari meminimus; sed & suspiciendum  
idem aliis jubar diserto nuper sermone exponere, ma-  
gnà cum voluptate, publicòque plausu audivimus. Ma-  
ti eà, ceterisque dotibus, in quibus & ipse POTEN-  
TISSIMUS ELECTOR, & Patria, & Parens illu-  
stris & Academia hæc, & qui Vestra nunc juvant ac  
moderantur studia, habebunt olim, quod Sibi & Vobis  
abunde gratulentur!

---

**M**ortalitatis elevato limite,  
Impressa cælo gloriae vestigia  
PRINCEPS per orbem seminavit ENSIFER,  
Æquans SECUNDUM gratiã, felicior  
PRIMO, JOHANNES TERTIUS GEORGIUS,  
Divinitatis particeps HEROS, suis  
Pater benignus, exterarum gentium  
Amor, fugatis terror ipse Barbaris,  
Alterq; Turcis oppidò MAURITIUS.  
Quem nulla dignis prosequetur laudibus

M

Ætas

*Ætas, nec ulli conticescent posteri.  
Vos, qui Juventæ promitis fructum modò,  
Devota dum sic imperavit PRINCIPI  
Vixthumiorum, gentis antiquæ, domus,  
Latus, quod opto, utrumque claudetis, Viri.*

Sinceri affectus, bonique omnis  
causâ f.

Michaël Waltherus,  
Prof. Publ.

---

ILLUSTRI FRATRUM PARI  
publicè solemniterque peroranti

S. D.

Christianus Röhrensee/  
Prof. Publ.

**D**uo præcipuè sunt, quæ generosam mentem occupare debent, studiorum genera, Eloquentia & Sapientia: quorum posterius justi honestique fundamenta jacet, agendi que formam imprimat, quæ deinceps in universâ vitâ servatur; prius linguam fingit, ac id præstat, ut quæ in re civili ac negotiis publicis sapienter nobiscum putavimus, aptâ ornatâque oratione exprimamus. Atque hæc tam arctè copulata & inter se devincta sunt, ut nec efficax, communi que egregio proficua esse possit sapientia, quæ eloquentiâ destituitur & evanida plerumque, imò noxia evadat differendivis, cui sapientia deest. Quò magis decorum Vestrum institutum est, GENEROSISSIMI JUVENES, quò utramque jungitis, non illam sterilem quidem ac ineptam, quæ tota desudat in orationibus & quæstionibus contentiosis, tantumque, altercationi ac exercendo ingenio comparatis, sed dignitate augustam, usu præstantem, quæ præclara pectora ad magnæ fortunæ cultum excitantur. Testatum id facit nobile illud specimen, quod cum Academiæ plausu nuper admodum edidistis. De quo & Vobis impensè gratulor, & DEUM veneror, ut sospitet Vos, ac erecta Vestra, planèque illustria ingenia iis, porrò imbui artibus concedat, quæ PATRIÆ requirit utilitas, Potentissimus PATRIÆ PATER magni facit, ac Perillustris PARENS Vester inusitatâ dexteritate exercet.

Per-

Perquam Generosis Fratribus,  
CHRISTOPHORO FRIDERICO, & GOTT-  
LOB CHRISTIANO VICEDOMINIS,  
Illustri propagine ECSTAEDTIANA oriundis,  
C. S. SCHURZFLEISCHIUS.

**Q**uod bene utriusque vertat, festo ritu agitis Natalem maximi PRINCIPIS,  
& ut par est, tempore ad dicendum opportuno, tam scitâ, quàm solen-  
ni oratione colitis, ac rite celebratis. Quo fiet, ut posteris notum testatum-  
que sit, digna clientelis reputari obsequia, quæ Principi omnium charitates  
complexo, tam lato tamq̃ auspiciato imprimis die exhibentur. Dignam Ge-  
nere vestro operam sumitis, & Heroi Martio libertatisq̃ propugnatori a-  
cerrimo, sanctum & solenne officium rependitis, qui nisi ipse nuper caput pro  
salute communi barbaris hostibus objecisset, supremum hoc, credite, vobis,  
nobisq̃ Patria gaudium fuisset. Atenim verò Princeps, quem sua fortitudo,  
nullis tacenda seculis, è presentissimo tunc periculo eripuit, divino servatus  
beneficio est, ut non magis Saxonie, quàm terrarum Orbi communis latandi  
materia suppedicaret. Felices verò fortunatosq̃ Fratres, qui occuparunt  
gratulandi studium, quod seu pietatis, sive industria contentione quadam,  
præripere alii cum animis statutum habuerunt. Injecit hanc utriusque men-  
tem DEUS, Principum ille custos & arbiter præpotens: excitavit animi &  
voluntatis similitudine generosissimus Pater, & occasionis arripienda sanctus  
idem gravisq̃ autor, cum tempestivè, tum seriò Vos admonuit, ut, quam Pa-  
tria facitis magnam spem, eam idoneo & apto, nec à pietate sejuncto specimi-  
ne approbaretis Principi summo, & adornandam patriam maxime erecto. Qui  
ut familias illustri & equestri loco natas benigne tuendas suscipit, & perin-  
dulgenter fovet; sic à Vestra gente nihilò alienior, plurima ab utroque Ve-  
strum ornamenta expectat, & commoda equè sibi ac Patria pollicetur. A-  
gite ergò Fratres, spe & animo pares, equò laudis certamine ad dignum  
stirpe Vestra cultum excitati, curriculum gloria, quod atate optimarum re-  
rum capace ingressi estis, prosperè atque ex animi sententiâ conficiatis, &  
munia patria honorifica pariter atque utilia salvi diu & sospites, in toga u-  
triusque feliciter obeatis.

**F**lorida prælustri, FRATRES, Foetura Parentis,  
Quos circum Virtus nobilitata micat.  
Ut vos magna decent, sic magnos HECTORIS ausus  
SAXONICI meritò concelebrare juvat.  
Cujus ab auspicio fausto & victricibus armis  
Libertas Regni Religioque viget.  
Quique serenato Vultu ipsò & Corde benignò  
Et Charitum & Martis continet omne decus.  
Id dum non fictâ depingere luce paratis,  
Luce decus Vestrum splendidiore micat.

*Summa expectationis Pari amorem & studia  
probaturo scribebant*

**CONVICTORES.**

MA 2

Qualis

**Q**ualis discutiens fugientia Lucifer astra,  
 Aut qualis surgit noctis prænuncijs Hesper:  
 Qualis, cum primum tenebris aurora fugatis  
 Induxit rubicunda diem, sol aspicit orbem  
 Lucidus, & primos à carcere concitat axes:  
 Talis adest Princeps, talem quoq; Saxonis orbis  
 Miratur, plenâq; DEUM veneratur acerrâ.  
 Hic est, qui fessis felicia secula reddit,  
 Pacatamq; regit patriis virtutibus oram.  
 Hic est, qui parcat miseris, reprimitq; superbos,  
 Ut meritò dubiam teneat sententia mentem,  
 Bellica num virtus, num sit clementia major?  
 Hic etiam labor est vobis, ea cura viriles  
 Exstimulat mentes, generoso Stemmata nati!  
 Ut melius virtus, nunc hac, nunc illa coruscet.  
 Felices anima! quibus hac contendere primum  
 Cura fuit, digno prorsus conamine vobis.  
 Egregias certè laudes, atque ampla refertis  
 Præmia, qua nunquam pallens oblivio carpet.

Unanimi hęc concentu, generosis VICEDOMINORUM conatibus  
 solenniter adplaudunt, qui ex ordine Equestri, Musis Leu-  
 coris hodie operantur:

George Job von Milckau.	Heinrich Ebser.
Johann Ernst von Rechenberg.	Hans Christoph von Lest.
Magnus Ebser.	Johann Daniel von Koseritz.
Carl Bogislaw von Detwiz.	Wolff Rudolph } von Ende.
Felix von Glasnap.	Wolff Carl }
Christoph Bisthum von Eckstädt.	Johann Jacob von der Drösel.

### CORONIS VOTIVA

αὐτοχρηστικῆ

EPHORI CALENI, AD SUOS VICEDOMINOS,  
 Solennia nuper Vota, nec sine plausu ac gratiâ  
 publicè dispertitos:

**E**Gregiæ Mentis, Generosaq; Pectora, Phœbi  
 Et Patriæ & Patris Spesq; Decusq; meum.  
 Quàm bene primitias studiorum & pignora mentis  
 Subjectæ ENSIFERO Vota precesq; datis!  
 Audiit hasce DEUS jam captâq; CÆSARIS armis  
 Atque ope SAXONICA BUDA coronat eas.  
 Audiât has porrò DEUS, & quæ SAXONIS AULÆ  
 Et PATRIÆ, & VOBIS commoda, cuncta duit!



Vc 5180

20

*[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]*



1011

Pol. dig.

m.c.







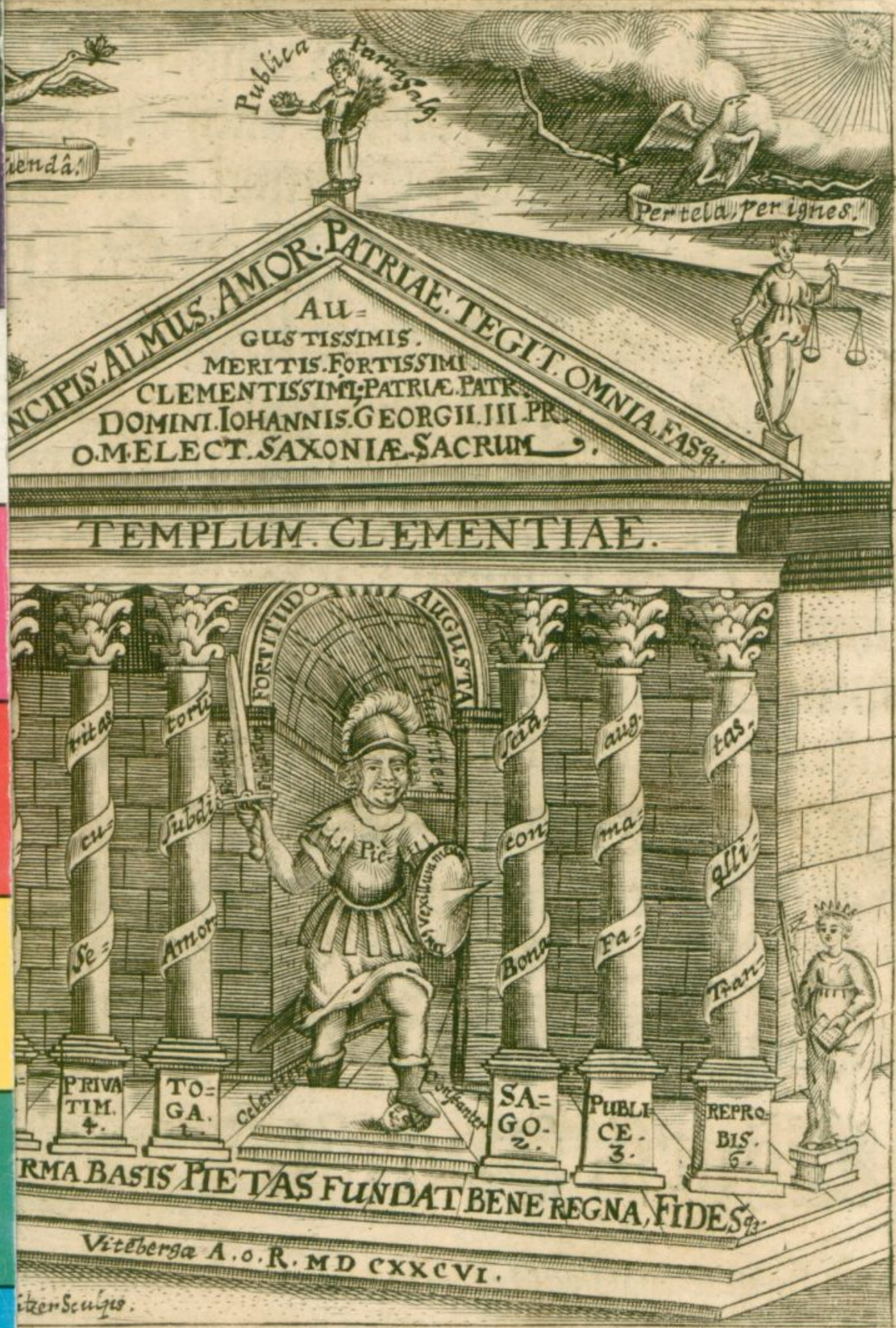


STATUA FORTITUDINIS  
 JULIO-CAESAREANAE  
 IN  
 TEMPLO CLEMENTIAE  
 ERECTA, ET  
 AUGUSTISSIMIS HONORIBUS NATALITIIS  
 AC FELICITATI GLORIOSISSIMAE,  
 SERENISSIMI AC POTENSIS PRINCIPIS AC DOMINI,  
 DOMINI

**JOHANNIS GEORGII III.**

DUCIS SAXONIAE, JULIACI, CLIVIAE ET MON-  
 TIUM, S. R. IMP. ARCHIMARESCHALLI ET ELECTORIS,  
 LANDGRAFII THURINGIAE, MARCGRAFII MISNIAE, ET UTRUISQUE  
 LUSATIAE, BURGGRAFII MÄGDEBURGI, COMITIS PRINCIP. DIGNIT. HENNEBERGAE, CO-  
 MITIS MARCAE, RAVENSBERGAE ET BARBY, DOMINI RAVENSTEINII. ETC. ETC.

BINIS ORATIONIBUS SOLENNIBUS,  
 IN INCLUTAE LEUCOREAE AUDITORIO MAJORI  
 ET PANEGYRI PUBLICA  
 HUMILIMO ANIMI DEVOTISSIMO CULTU  
 CONSECRATA,



A  
 POTENTISSIMI SAXONIAE ELECTORIS  
 SERVIS HUMILIMIS  
 O FRIDERICO, & GOTTLIBIO CHRISTIANO  
 TRIBUS GERMANIS, VICEDOMINIS AB ECCSTAED,  
 DIRIGENTE EPHORO,  
 M. F. CALENO.

